

NESTEMIKI

Letnik XX.

Celovec, petek, 5. november 1965

Štev. 45 (1223)

O volitvah še ni sporazuma

Odkar je morala zvezna vlada formalno odstopiti, ker ni pravočasno dosegla sporazuma o državnem proračunu za prihodnje leto, je postalo jasno, da sedanja legislativna perioda parlamenta ne bo trajala do jeseni 1966, marveč bodo državnozbornske volitve že prej razpisane. Toda zadnji tedni so pokazali, da se vladni stranki tudi glede termina volitev ne moreta sporazumeti, tako da je vprašanje, kdaj bomo volili novi parlament, še vedno odprto.

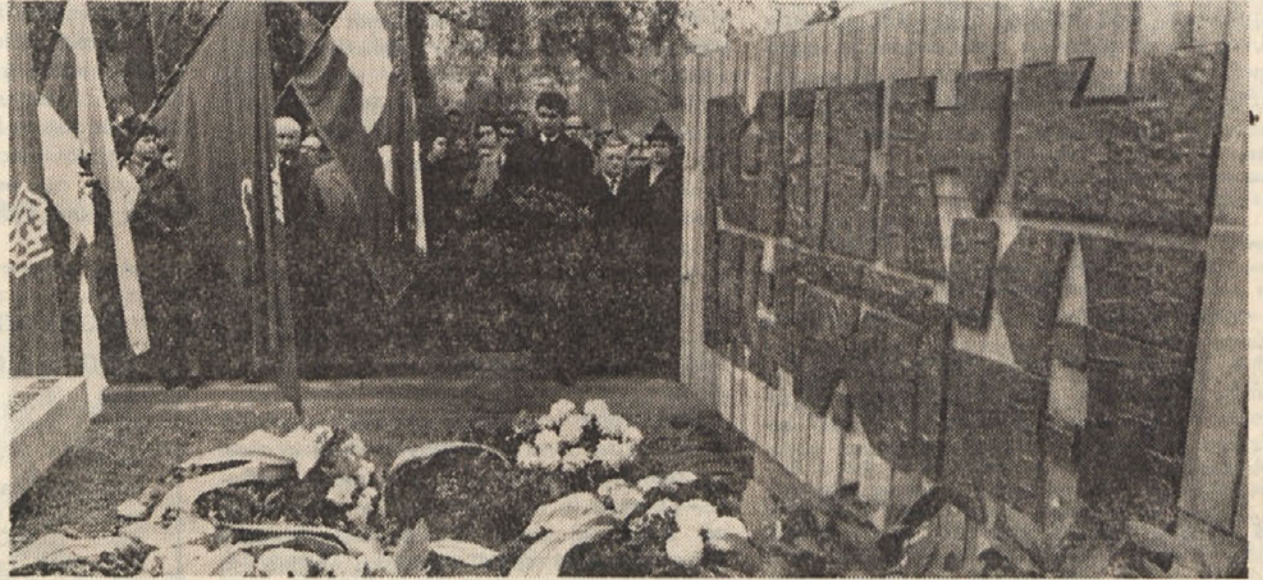
Doslej je vsaka stranka predlagala že več terminov, od katerih pa izgleda noben ni bil tak, da bi bil sprejemljiv tudi za nasprotno stran. Tako tudi minulo sredo, čeprav so splošno pričakovali zблиžanje med nasprotnimi stališči, ni prišlo do soglasja in tako imenovani delovni odbor obeh strank se

je razšel, ne da bi se prej domenil o prihodnji seji.

Seveda pri teh pogovorih ne gre samo za vprašanje volitev. Predvsem bi se morala vlada sporazumeti o proračunskem provizoriju, za katerega pa finančni minister sploh ni predložil osnutka in tako o njem tudi niso mogli razpravljati, kar je vzdušje v odboru le še bolj zaostrilo.

Sploh je za sedanje odnose med vladnimi strankama značilno to, da se izogibata vsakega problema, ki bi ga nasprotna stran lahko izkoristila za predvolilno borbo. Čeprav še ni znano, kdaj bodo volitve, se je volilni boj pravzaprav že začel. ÖVP je prišla na dan celo že s prvim plakatom, s katerim svari pred socialisti, ki da stremijo po samovladi.

Spomenik žrtvam za svobodno Avstrijo

Izredno veliko ljudi se je minuli ponedeljek zbralo na centralnem pokopališču v Celovcu, kjer je bil slovesno odkrit spomenik žrtvam za svobodno Avstrijo. Slavnosti so se udeležili tudi deželni glavar Sima s člani deželne vlade, predsednik deželnega zbora Tilian na čelu številnih deželnih poslancev, diplomatski predstavniki Jugoslavije, Italije in Nemčije, koroški poslanci v državnem in zveznem zboru, predstavniki celovške mestne občine in mnogih drugih občin Koroške, predvsem pa veliko število zastopnikov in članov vseh organizacij, v katerih so združeni borci proti fašizmu in žrtve nacističnega nasilja.

V pravem pomenu besede deželna proslava je bila mogočna manifestacija za demokracijo, svobodo, strpnost in mir, hkrati pa odločna demonstracija proti nasilju, krivicam in vojni. Vsi govorniki — bivši deželni glavar Wedenig kot predsednik pripravljalnega odbora, predstavnik Zveze socialističnih borcev za svobodo in žrtev fašizma Pawlik, predstavnik ÖVP-jevskega združenja politično zasledovanih Wunder, predstavnik komunistične Zveze borcev odporiškega gibanja in žrtev fašizma ter zastopnika obeh verskih skupin — so spomnili na strašna leta nacističnega nasilja in na ogromne žrtve, ki jih je doprinesla Avstrija za osvoboditev.

»S tem spomenikom se bočemo oddolžiti spominu na vse tiste junake obeh jezikov, ki so zaradi svojega političnega ali verskega prepričanja, zaradi svoje rasne in narodne pripadnosti, predvsem pa zaradi svoje zvestobe avstrijski domovini žrtvovali svoja življenja v

gestapovskih zaporih, v koncentracijskih taboriščih in v oboroženem protifašističnem boju. Nočemo maščevanja, prav tako pa tudi nočemo, da bi bilo kdaj pozabljeno vse tisto gorje, da bi bile kdaj pozabljene vse ogromne žrtve. Zato naj bo ta spomenik časten spomin, hkrati pa tudi trajen opomin in poziv k strpnosti in mirnemu sožitju med narodi.«

Ob spomeniku so položili vence predstavniki deželnih ustanov in vseh organizacij protifašističnih borcev in žrtev fašizma. Padle junake oboroženega boja proti fašizmu in umorjene žrtve nacističnega nasilja sta z venci počastili tudi Zveza koroških partizanov in Zveza slovenskih izseljencev.

*

Spomenik na celovškem pokopališču je delo arhitekta Nitscha in našega ožjega rojaka akademskega slikarja Omana. V moderni obliki simbolično spominja na leta nasilja, na nepopisno trpljenje v zaporih in taboriščih, kjer so milijoni nedolžnih ljudi dneвно gledali smrti v oči, vendar tudi v stalni življenjski nevarnosti in kljub nečloveškemu mučenju nikdar niso zgubili vere v zmago pravice — v svobodo. Naj bi bil ta spomenik danes in tudi bodočim rodovom izraz hvalečnosti vsem tistim, ki so trpeli in se žrtvovali za zmago človečanstva, prav tako pa tudi večer opomin, da si bomo z ogromnimi žrtvami priborjene dobrine svobode, demokracije in miru ohranili le z doslednim uresničevanjem načel humanosti in mednarodnega sožitja.

Francija se je zamerila Ameriki

Odnosi Francije z njenimi zahodnimi zavezniki predvsem pa z Ameriko so se v zadnjem času spet močno poslabšali. Zdaj niti ne gre več samo za vprašanje Atlantskega pakta, še manj za probleme Evropske gospodarske skupnosti. Francija se je odločila, da samostojno odloča in ubira pot tudi v veliki mednarodni politiki. Najboljši dokaz je nedavni obisk zunanjega ministra de Murville v Sovjetski zvezi, kjer je imel razgovore z najvišjimi predstavniki in katerega rezultate tako v Parizu kot v Moskvi ocenjujejo kot važen prispevek k nadaljnemu poglobljanju odnosov med obema državama.

V skupnem sporočilu o obisku francoskega zunanjega ministra v Sovjetski zvezi je rečeno, da so izčrpno izmenjali mnenja o temeljnih problemih mednarodne politike ter proučili sovjetsko-francoske odnose. Posebno pozornost so posvetili evropskim vprašanjem in z zadovoljstvom ugotovili, da se v zadnjem času kaže stremenje po normalizaciji odnosov med vzhodnimi in zahodnimi državami na evropski celine. Izrazili so upanje, da se bo napetost postopoma ublažila, kar bi ustvarilo možnosti za bližanje med temi državami in za splošno evropsko sodelovanje.

Posebno zanimiva ugotovitev na sovjetsko-francoskih razgovorih pa je, da se ujemajo gledišča obeh držav o problemih evropske varnosti. V tej zvezi je francoski minister izrazil popolno razumevanje za stališče Sovjetske zveze, ki je zaskrbljena zaradi načrtov o multilateralnih atomskih silah Atlantskega pakta, »načrtov, ki so neizogibno povezani z nemškimi vprašanjem«. S tem se je Couve de Murville dotaknil problemov, pri katerih kažeta posebno občutljivost zlasti Amerika in Zahodna Nemčija; dotaknil se jih je v duhu, ki na eni strani izraža stališče francoskega predsednika de Gaulle, na drugi strani pa vsebuje ravno glavni vzrok za ohladitev odnosov med Francijo in ostalimi zahodnimi državami.

Temu primerna je tudi reakcija. Čeprav skušajo uradni krogi zahodnih držav obisk francoskega zunanjega ministra v Sovjetski zvezi omalovaževati, se je v zahodnem tisku hkrati začela široka kampanja proti de Gaulle in njegovi politiki. Posebno ostre napade objavljajo ameriški listi, ki so dobili ustrežna navodila v znanjem ministrstvu ravno tisti dan, ko je fran-

coski minister de Murville prispel na obisk v Moskvo. Svpadanje je preveč očitno, da ne bi bilo že na prvi pogled jasno, kje je treba iskati vzroke za hujskaško gonjo, ki so jo v Parizu osiro obsodili kot odkrito vmešavanje Amerike v notranje zadeve Francije.

Živa bakla — protest proti vojni v Vietnamu

Če so odgovorni ameriški politiki in generali še potrebovali dokaz, da ameriško ljudstvo obsoja umazano vojno v Vietnamu, potem jim je v torek ta dokaz zelo prodirljivo in hkrati tragično poskrbel 31-letni ameriški državljani Norman Morrison: pred poslopjem ameriškega obrambnega ministrstva, v neposredni bližini urada obrambnega ministra McNamare, se je polil z bencinom ter zažgal. Kot živa bakla je protestiral proti grozodejstvu, ki jih počenajo ameriški vojski skupaj s svojimi zavezniki nad vietnamskim ljudstvom; njegova smrt — tragična in hkrati demonstrativna — je postala fanal, ki naj bi odgovorne kroge v Washingtonu končno prisilil k razsodnosti.

Seveda je demonstrativna žrtev Morrisona le osamljen primer, toda tudi en sam izmed 190 milijonov ameriških državljanov povsem zadoštuje za dokaz, da ameriško ljudstvo ne odobrava politike svoje vlade, ki jo le-ta vodi v Vietnamu. Res, kot živa bakla je proti politiki protestiral samo eden, toda število tistih ameriških državljanov, ki politiko vlade obsojajo na druge načine, gre že v stotisoče in milijone. Ze lani avgusta so namreč ustanovili poseben »nacionalni koordinacijski odbor za končanje vojne v Vietnamu«, ki zdaj po vsej Ameriki organizira protestne demonstracije.

Prve velike uspehe je ta odbor dosegel prejšnji teden, ko je po vsej državi izvedel obširno akcijo demonstracij, katerih se je v posameznih

mestih udeležilo na desettisoče ljudi. Prvotno oblasti temu odboru niso posvečale dovolj pozornosti, zdaj pa so že resno zaskrbljene, posebno zaradi tega, ker pri protestnih demonstra-

cijah v prvi vrsti sodeluje mladina, ki je ravno ob vietnamski vojni spoznala, kje je njeno mesto, ko gre za važna zunanje-politična vprašanja.

Za ameriške razmere je to povsem nov pojav in je zato tudi razumljivo, da novo gibanje čedalje resneje jemljejo celo v vodilnih političnih in vojaških krogih. O tem pričča dejstvo, da so oblasti na najnovejšo dogodke reagirale zelo hitro in odločno. Toda zelo malo je verjetno, da bodo z ostrimi ukrepi uspeli zatreti gibanje, ki zajema vedno širše kroge ameriškega prebivalstva.

Tudi v Ameriki sami namreč močno pada število tistih, ki še vedno verujejo v pravičnost in upravičenost akcij, katere izvaja ameriška vojska na ozemlju Vietnamu. Danes ne zadostujejo več zagotovila političnih in vojaških voditeljev, danes prepričujejo edinole še dejstva. Ta dejstva pa so na vietnamskem bojišču tako grozna in umazana, da jih mora najostreje obsojati vsak, ki si je ohranil vsaj še malo čuta za človečanstvo.

Najnovejši primer je južnovietnamska vas De Duc, ki so jo ameriška letala zadnjo soboto »pomotoma« bombardirala ter jo povsem uničila; 48 vaščanov je bilo ubitih, nadaljnjih 55 pa ranjenih, pri žrtvah gre predvsem za žene in otroke. Ob takih dejstvih se pač ni treba čuditi, da mednarodna javnost ameriško vojsko že primerja s Hitlerjevo SS. Usoda južnovietnamske vasi De Duc je vsekakor zelo podobna usodi češke vasi Lidice!

„Socialni“ proračun zahodnonemške vlade

Nova zahodnonemška vlada je v proračunu za leto 1966 sklenila občutno zmanjšanje posameznih poslavk, in sicer za skupno 7,2 milijarde mark, tako da bo proračun obsegal 69,4 milijarde mark.

Kakor je na eni strani razveseljivo, da zmanjšanje izdatkov prizadene tudi obrambno ministrstvo, tako je na drugi strani značilno, da si hoče zahodnonemška vlada prihraniti največ denarja ravno na tistih področjih, kjer bodo prizadeti široki krogi prebivalstva, zlasti pa socialno potrebne plasti. Gre namreč za področje socialne oskrbe, gradnje stanovanj in cest ter za uradniške plače. Torej čudna „socialna“ politika.

Dvajsetletnica

Zveze novinarjev Jugoslavije

Minuli teden so jugoslovanski novinarji obhajali 20-letnico ustanovitve in dela svoje zveze. Ob tej priložnosti so imeli po vseh republikah posebne slavnosti, na katerih je bila poudarjena važna vloga, ki jo igra tisk v javnem življenju. O tem pomenu govori tudi dejstvo, da je bilo v začetku tega leta v Jugoslaviji 22 dnevnikov z naklado 1,710.000 izvodov ter 190 tednikov s skupno naklado 4,600.000 izvodov.

Na osrednji proslavi v Beogradu je predsednik Zveze novinarjev Jugoslavije Božidar Novak v svojem slavnostnem govoru poudaril, da bo novinarstvo v bodoče še več prispevalo k razvijanju bratstva in enofnosti narodov in h krepitvi socialistične solidarnosti delovnih ljudi, ki temeljijo na revolucionarni preteklosti.

Ob tej priložnosti je Zveza novinarjev podelila tudi letošnjo novinarsko nagrado »Moša Pijade«, ki jo je tokrat prejel sarajevski novinar Vilko Vinterhalter za svoje življenjsko delo. Na grobove posebno znanih novinarjev pa je zveza ob svojem jubileju položila vence in tako počastila spomin zaslužnih pionirjev jugoslovanskega novinarstva.

Avtocesta Dunaj-Graz-Celovec-Beljak

ne bo zgotovljena pred letom 1980

V gradnji avtocest, ki so danes najpomembnejše prometne žile, ima Avstrija svoje velike težave. Za njihovo gradnjo je vsako leto premalo denarja na razpolago, manjka pa tudi smotrni načrtov za njihovo gradnjo in financiranje. Po 20 letih gradnje bo v kratkem komaj zgotovljena tako imenovana zahodna avtocesta med Dunajem in Salzburgom, južna avtocesta med Dunajem in Vraimi na avstrijsko-italijanski meji, ki bo tekla čez Graz, Celovec in Beljak, pa ne bo zgotovljena pred letom 1980. Prej tudi ni pričakovati, da bi bila dograjena tirolska avtocesta po dolini reke Inn, čeprav potrebuje Avstrija kot najvažnejša dežela evropskega turizma že danes vrsto nadaljnjih avtocest in cest za hitri promet.

Med temi sodita sodobni cesti med Salzburgom in Beljakom ter med Celovcem in Ljubljano med najbolj nujni, ker se prav tukaj odvija glavna mednarodna avtomobilskega prometa s severa in severozahoda v smeri Koroške in evropskega jugovzhoda. Toda načrti za omenjeni cesti še

zdaleka niso tako daleč dozoreli, kakor so dozoreli načrti južne avtoceste, ki jo gradijo vsaj že na treh območjih in sicer na območju Dunaj-Wiener Neustadt, Gleisdorf-Graz-Mooskirchen in na območju Celovec-Vernberk. Za vsa ostala območja južne avtoceste skoraj še ni definitivnih načrtov gradnje, še manj pa načrtov financiranja. Kakor je bilo namreč te dni slišati, bodo za koroški del južne avtoceste osnutki, projektov šele v prihodnjih tednih tako daleč izdelani, da jih bo mogoče predložiti ministrstvu za trgovino in obnovo v odobritev, nakar bo v sklopu celotne gradnje cest šele mogoče razpravljati o načrtu financiranja.

Projektanti so južno avtocesto na Koroškem razdelili na dva glavna dela in sicer na območje štajersko-koroška meja na Paki-Celovec in na območje Celovec-Vrata na italijanski meji. Od štajersko-koroške meje na Paki skozi Labotsko dolino so predvidene tri variante, od katerih bo menda tretja najboljša. Po tej varianti bi avtocesta s Pake stekla proti Schieflingu in Twimbergu, kjer je predviden 2 km dolg predor, nakar bi tekla naprej mimo Wolfsberga in št. Andraža, kjer bi zavila v dolino Krnice. Med dolino Krnice in Lipo pri Grebinju je spet predviden predor. Pri Lipi bi od avtoceste odcepila nova cesta k tako imenovani obmejni cesti Labot-Pliberk—Miklavčevo—Borovlje—Brnca.

Od Grebinja do Celovca bi avtocesta tekla med Vovbrami in Velikovcem na Tinja in Grabštanju in od tam proti Celovcu. Na območju med Pako in Celovcem so meritve in preiskave tal v teku, pri deželni vladi pa računajo, da bodo generalni pro-

jekt še letos lahko predložili ministrstvu. Temu nasproti je trasa avtoceste v območju Celovca še vedno odprto vprašanje.

Iz Celovca proti zahodu do avtoceste tekla po pobočjih severno od Vrbskega jezera do Vernberka, od tam pa proti Mariji na Zilji ter na severnem bregu Zilje pod Vetravom, mimo Spodnjih in Zgornjih Zabuč ter Podkloštra do Vrat. Medtem ko so na območju Celovec-Vernberk gradbena dela že v teku, je za območje Vernberk-Vrata projekt šele v izdelavi.

V podobni fazi razvoja je tudi štajerski projekt južne avtoceste. Medtem ko bo cesta v območju Gleisdorf-Graz-Mooskirchen podobno kot v območju Celovec-Beljak zgotovljena do leta 1970, z njeno zgotovitvijo na ostalih območjih ni računati pred letom 1980.

Konzumne zadruge pomnožujejo svoje članstvo

Kakor vsako leto hočejo konzumne zadruge v državi in deželi tudi letos povečati število svojega članstva. V tozadevni kampanji, ki so jo začele v oktobru, so si zastavile za cilj pridobitev 20.000 novih članov. Koroške konzumne zadruge s svojimi sedeži v Celovcu, Beljaku in Spitalu hočejo v tej kampanji pridobiti 1700 novih članov. Celovška konzumna zadruga, ki je predlanskim pridobila 1070, lani pa 740 novih članov, jih hoče letos pridobiti 900, beljaška 500, spitalska pa 300.

V svojih prizadevanjih za povečanje števila članstva zadruge zlasti opozarjajo, da so zadnje čase močno povečale svojo ponudbo ter da s svojimi samopostrežnimi poslovalnicami in ugodnimi cenami nudijo včlanjenim gospodinjstvom določene prednosti in ugodnosti. Poleg tega naglašajo, da s svojim vstopom v konzumno zadrugo krepimo gospodarsko moč ustanov, katerih glavni cilj je organizirana samopomoč potrošnikov.

Ljubljansko letališče Brnik:

Slovensko okno v svet

Čeprav je ljubljansko letališče Brnik pri Kranju še mlado, se je v mednarodnem letalskem prometu že močno uveljavilo in drži dosledno korak z njegovim razvojem. Letališče, ki je bilo svojemu namenu predano decembra 1963, je v drugem letu svojega obratovanja zabeležilo močan porast letalskega in potniškega prometa. Stočlanski kolektiv letališča je v prvih devetih mesecih tekočega leta odprel okoli 100.000 potnikov in dosegel pri tem v mednarodnem prometu 124.351 dolarjev dohodkov. V primerjavi z letom 1964 so se njegovi dohodki povečali za 124 odstotkov.

Letos so na letališču Brnik pristajala letala 15 letalskih družb iz 9 držav. V mednarodnem prometu je pristalo 1514 letal s 63.700 potniki. 445 letal je pripadalo inozemskim letalskim družbam. Po letalih mednarodnega prometa, ki so na letališču pristala, se je letos promet povečal za 83,9, po potnikih pa za 37,4 odstotka. V jugoslovanskem medkrajevnem letalskem prometu je na letališču pristalo 1144 letal s 24.149 potniki. Ostali potniki so na letališču pristali s športnimi letali.

Ugoden razvoj se ljubljanskemu letališču

obeta tudi v prihodnjem letu, ko bo vključeno v tri nadaljnje mednarodne linije in sicer v linijo Beograd-Ljubljana-Frankfurt, Beograd-Ljubljana-Praga in Dubrovnik-Ljubljana-London. Na tej liniji bodo promet prevzela reaktivna letala tipa Caravelle. Močeno pa se prihodnje leto obeta povečati tudi čarterski promet na letališču. Samo nizozemska družba Martins bo na letališču poslala za 200 odstotkov več letal, kot jih je letos, bolj kot doslej pa se hočejo letališča poslužiti tudi švedske in britanske čarterske družbe.

Podržavljena industrija ugotavlja:

Le izvoz omogoča povečanje proizvodnje

Kakor poroča tiskovna služba podržavljene industrije, je proizvodnja podržavljene industrije v prvem polletju tekočega leta znova narasla. Po količinskem indeksu je znašala 141,2, medtem ko je v istem razdobju minulega leta znašala le 137,7. Promet na zaposlenega je v istem razdobju narasel od 100.900 na 108.500 šilingov.

Porast proizvodnje so omogočile predvsem povečane možnosti za izvoz. Dohodki iz izvoza podržavljene industrije so lani

znašali 25,7% skupnih dohodkov, v prvi polovici tekočega leta pa so se povečali na 36,5%. Posebno močno se je letos povečal izvoz industrije strojev, elektroindustrije ter kovinske in kemične industrije. Skupna vrednost njihovega izvoza je narasla za eno tretjino in je znašala 42,6% vrednosti skupne proizvodnje.

Uspešna trgovina s Kitajsko

Blagovna izmenjava z LR Kitajsko se za Avstrijo ugodno razvija. Medtem ko je lani na Kitajsko izvozila blaga v vrednosti 18 milijonov šilingov, ga je letos že v prvem polletju izvozila v vrednosti 20 milijonov šilingov. Močno se je letos povečal tudi avstrijski uvoz iz Kitajske. V prvem polletju je znašal 62 milijonov šilingov, lani pa je celo leto dosegel le 83 milijonov šilingov vrednosti.

Zaradi povečane blagovne menjave sta se obe državi sporazumeli, da bosta izmenjali delegate za trgovino. Avstrijski delegat za trgovino z LR Kitajsko bo že z novim letom nastopil svoje mesto v Pekingu. S tem je pričakovati, da se bo v prihodnjem letu blagovna menjava med obema državama še povečala.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Skupina 650 profesorjev z 51 ameriških univerz je v listu „New York Times“ objavila odprto pismo, naslovljeno na ameriškega predsednika Johnsona z zahtevo, naj napravi konec umazani vojni v Vietnamu. To je doslej največja akcija ameriških intelektualcev, ki se pridružujejo široki javnosti v odločnem protestu proti vietnamski vojni. Z nasiljem, smrtjo in uničenjem, ki jih širijo ameriška letala v Vietnamu, je Amerika prekosila že vsa vojna grozodejstva, pravijo ameriški profesorji v svojem pismu ter poudarjajo, da je edina zmaga, ki jo lahko doseže Amerika v tej vojni, osvoboditev zdecimiranega Južnega Vietnama. „Toda take zmage si ameriško ljudstvo prav gotovo ne želi.“

DUNAJ. — Več kot tisoč ljudi se je zbralo minuli ponedeljek na kraju, kjer je bil letos marca med demonstracijami na Dunaju smrtno ranjen antifašist Ernst Kirchweber. Spominske svečanosti, ki jo je priredila avstrijsko odporniško gibanje, so se udeležili zastopniki posameznih organizacij protifašističnih borcev in žrtov fašizma ter demokratičnih mladinskih in študentskih organizacij. Na kraju, kjer je bil Kirchweber pobit, so položili venec z napisom „Prvi žrtvi nacizma v drugi republiki“.

BUDIMPEŠTA. — Narodni dohodek na Madžarskem se je v minulih petnajstih letih povečal za 176,8 odstotka ter je lani znašal 171,67 milijona forintov. Največ k temu porastu je prispevala industrija. Za poltrajno je bilo v minulem letu porabljenih 128,05 milijona forintov, kar je 74,5 odstotka celotnega narodnega dohodka.

ALŽIR. — Po vsej Alžiriji so se dne slavnostno obhajali enajsto obletnico alžirske revolucije in začetka oboroženega boja za osvoboditev dežele. Na glavni proslavi v Alžiru, ki je bila povezana z veliko vojaško paradno, je predsednik revolucionarnega sveta Bumediten poudaril, da je Alžirija kot afriška država neposredno zainteresirana na popolni osvoboditvi afriškega kontinenta izpod kolonializma in vsakega drugega zatiranja.

MOSKVA. — Voditelj komunističnih partij in socialističnih držav zadnje mesece intenzivno izmenjujejo mnenja. Tako so se prejšnji teden sestali tudi voditelji partij in vlad Sovjetske zveze in Poljske. Razpravljali so o vprašanjih graditve socializma in komunizma v obeh državah, o nadaljnjem razvoju političnih in gospodarskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Poljsko, o najpomembnejših problemih sedanega položaja v Evropi in drugih delih sveta ter o problemih mednarodnega komunističnega in delavskega gibanja.

MONTEVIDEO. — Prvo slovensko društvo v Uruguayu slavi letos svojo 30-letnico. Jubilejno proslavo so imeli meseca oktobra, na kateri je nastopil tudi novoustanovljeni pevski zbor „Nova doba“, uradno glasilo Ameriške bratske zveze, pa praznuje letos svoj 40-letni jubilej. Ob jubileju svojega glasila je razpisala Ameriška bratska zveza nagradno kampanjo za pridobivanje novih članov, ki je imela lep uspeh.

TUCSON. — Ameriški „leteči poslanik“ Averell Harriman je izjavil prepričanje, da želijo sovjetski voditelji prav tako kot ameriški preprečiti jedrski spopad. Iskreno tudi želijo razlilitv moskovskega sporazuma o delni prepovedi jedrskih poskusov. Harriman je opozoril na dejstvo, da je predsednik sovjetske vlade Kosigin že lani, ko sta imeli Amerika in Sovjetska zveza še odločilno moč na področju atomskega orožja, poudaril potrebo po ameriško-sovjetskem sporazumu o nadzorstvu nad jedrskim orožjem. Takšen sporazum pa ni možen, je dejal Harriman, dokler traja vietnamska vojna.

BEograd. — Jugoslovanska gradbena podjetja se čedalje bolj uspešno uveljavljajo tudi v tujini. Letos gradijo jugoslovanska podjetja v desetih državah: Gani, Indiji, Iraku, Libanonu, Egiptu, Siriji, Tunisu, Vzhodni Nemčiji, Sudanu in Franciji. Lani je vrednost gradbenih del v tujini znašala nekoliko manj kot 15 milijard dinarjev, letos pa je ta vrednost že do avgusta dosegla 11,6 milijarde dinarjev. Do konca leta bo vrednost gradbenih del, za katere so pogodbe že sklenjene, pressegla 24 milijard dinarjev in bo s tem poslovni uspeh precej večji kot lani.

ZENEVA. — Za stalni sedež konference o trgovini in razvoju OZN so izbrali Zenevo. Predlagana mesta so bila še Adis Abeba, Akra, Mexico, London, Rim in Lagos, vendar se je tudi ta svetovna ustanova končno odločila za Zenevo, ki postaja čedalje bolj „mednarodno“ mesto.

LONDON. — Predsednik britanske vlade Wilson je ob svojem povratku iz Rodezije, kjer se je s predsednikom tamkajšnje vlade Smithom pogajal o proglašitvi rodezijske neodvisnosti, izrazil določen optimizem. Mislim, je dejal Wilson, da smo našli pot za vsestransko zadovoljivo rešitev rodezijskega vprašanja. Hkrati pa je z vsa odločnostjo poudaril, da je edino britanski parlament pristojen priznati neodvisnost Rodezije.

MOSKVA. — Minuli tork so v Sovjetski zvezi izstrelili v vesolje novo veliko vesoljsko ladjo, ki nosi ime „Proton 2“. Teža tega satelita znaša enako kot pri njegovem predhodniku „Proton 1“ 12,2 tone. To so največji umetni sateliti, ki so jih doslej izstrelili v vesolje.

ALŽIR. — Konferenca zunanjih ministrov afrikoazijskih držav je sklenila za nedoločen čas preložiti konferenco predsednikov držav in vlad, ki naj bi se 4. novembra začela v Alžiru. Za preložitev konference se je predvsem zavzemala Kitajska.

DUNAJ. — Karl Meisel, eden izmed vodilnih funkcionarjev socialistične stranke in dolgoletni socialni minister, je zadnje sredo obhajal svoj 75-letni življenjski jubilej ter je bil deležen številnih čestitk. Njegovo delovanje je neločljivo povezano s socialno zakonodajo Avstrije, saj je bila v času, ko je bil socialni minister, sprejeta cela vrsta važnih socialnih zakonov.

RIM. — V vatikanskih krogih predvidevajo, da bo sedanji vatikanski koncil zaključen 8. decembra s posebno slavnostjo v cerkvi sv. Petra.

Jubilejna sezona Slovenskega gledališča v Trstu

Z uprizoritvijo Cankarjeve drame „Hlapci“ je Slovensko gledališče v Trstu začelo svojo jubilejno 20. povojno sezono. Da se je vodstvo gledališča za otvoritev nove sezone odločilo ravno za to delo, gotovo ni naključje: Cankarjevi „Hlapci“ so prav v Trstu doživeli leta 1919 svoj odski krst in tudi leta 1945 je tržaško Slovensko gledališče začelo s Cankarjem svoje delo po temnih letih fašizma in vojne. V povojnih letih je gledališče uprizorilo že nad 150 odskih del, toda novo gledališko sezono je tokrat prvič začelo v normalnih pogojih, to je v lastni hiši in na stalnem odru v Kulturnem domu, „ki smo ga dobili kot sad dolgotrajne borbe za vsaj delno povrnitev škode, ki nam jo je na kulturnem polju in na kulturnem premoženju povzročil fašizem,“ kakor je poudaril upravnik gledališča prof. Rado Rauber.

Ob otvoritvi nove sezone Slovenskega gledališča v Trstu je Primorski dnevnik objavil uvodni članek, v katerem pod naslovom „Merilo pravičnega ravnanja z manjšino“ med drugim poudarja:

Dvajset let Slovenskega gledališča v Trstu ne pomeni samo slavne zgodovine gledališča samega ter velike vloge, ki jo je imelo gledališče v kulturnem dogajanju med slovensko manjšino. Teh dvajset let predstavlja tudi — in to velja še zlasti podčrtati — dokument, ki si ga je priborila manjšina, neodvzemljiv dokument, po katerem ima ta manjšina pravico do svojega gledališča. In tako močna je ta pravica, da jo je treba upoštevati kot važen sestavni del v celotnosti vseh manjšinskih potreb.

Manjšinsko vprašanje se ne more reševati pravično zgolj z kakim določanjem z visokih mest, ki ne bi upoštevalo resničnega stanja na posameznih področjih življenja manjšine same. Nikakor ni pravično postavljati omejene kvantume priznanih pravic, ki bi obenem pomenili mejo, prek katere ne smejo zahteve manjšine. Pravično je ravnanje do manjšine edino tedaj, če se upošteva — n. pr. v kulturi — raven, ki jo je manjšina dosegla. Od tu mora biti potem tudi izhodišče, ko se odloča o skrbi države za manjšino. V našem konkretnem primeru torej ni pravično, če si mora manjšina sama vzdrževati gledališče. Vprašanja obstoja in nadaljnjega razvoja Slovenskega gledališča v Trstu ne more biti več zgolj zasebno vprašanje manjšine same, če smo

ve za manjšino. V našem konkretnem primeru torej ni pravično, če si mora manjšina sama vzdrževati gledališče. Vprašanja obstoja in nadaljnjega razvoja Slovenskega gledališča v Trstu ne more biti več zgolj zasebno vprašanje manjšine same, če smo

Po knjižni razstavi v Celovcu

V okviru letošnjega 18. Avstrijskega knjižnega tedna je bila v času od 24. oktobra do 1. novembra tudi v Celovcu velika razstava knjig, na kateri so se avstrijske in predvsem domače koroške založbe predstavile s svojimi novimi izdajami. Program celovške prireditve je obsegal tudi razne literarne večere, na katerih so koroški avtorji brali iz svojih del, poseben poudarek pa je bil na izredni razstavi knjig koroške pisateljice Kristine Lavant ter slik, risb in ilustracij koroškega umetnika prof. dr. Wernerja Berga.

O letošnji knjižni razstavi v Celovcu so nam svoja mnenja izrazili tudi številni bralci našega lista. Naj navedemo tukaj nekaj misli, ki so bile izražene v enem teh dopisov:

Spodobi se, da zavzemajo na tej prireditvi koroške založbe posebno mesto. Iz celotne kolekcije razstavljenih knjig so izstopale založbe Kleinmayr, Heyn, Geschichtsverein in Carinthia, ki imajo svoj sedež v Celovcu, iz Žihpolj pa založba Bertl Petrei. Zaman pa se je človek oziral po stojalih, da bi našel

dospeli že tako daleč, da za potrebe manjšine skrbi država.

Merilo pravičnega ravnanja s slovensko manjšino v Italiji je tudi skrb države za Slovensko gledališče. Po dvajsetih letih žrtve za to ustanovo ima manjšina pravico zahtevati, da se dodeli gledališču zadostna podpora iz listih javnih sredstev, ki so namenjena gledališki kulturi. Kako se to uredi v podrobnostih, je drugotnega pomena; vsekakor pa je potreben dober zakon, ki bo upošteval realnost Slovenskega gledališča v Trstu, kajti sedanji zadevni zakoni in predpisi ne morejo kdove kaj koristiti prav zaradi tega, ker nikoli niso upoštevali obstoja Slovenskega gledališča v Trstu in njegovega posebnega značaja in položaja.

tudi na kakšno slovensko knjigo, čeprav bi bilo ravno na Koroškem pričakovati, da bo razstava koroške knjige zabeležila tudi slovensko knjigo. Valentin Polanšek, Niko Darle, Miško Maček in Milka Hartman so prav tako koroški avtorji kot vsi drugi in zaslužijo, da bi bile njih knjige vsaj navzoče, če že ne na vidnejšem mestu.

Ena izmed posebnosti letošnje knjižne razstave je torej bila v tem, da ni obsegala slovenskega prispevka. Gotovo je tukaj več vzrokov, ki so zunanemu človeku morda prikriti. V kolikor pa so ti vzroki na slovenski strani, se moramo zavedati, da je treba danes ven v svet in med ljudi. Za slovensko knjigo bi bila vsekakor lepa priložnost, da se na razstavi koroških knjig predstavi avstrijski javnosti.

F. L.

„Kultura ne pozna meja“

Kako uspešno lahko kultura povezuje narode preko vseh državnih in drugih meja, smo zlasti na Koroškem že pogostokrat videli in doživeli, saj ima kulturna izmenjava med Koroško ter Slovenijo in Videmsko pokrajino že bogato tradicijo, ki je tekom zadnjih let rodila zavodljive sadove. Minuli teden pa je doživel uspešno manifestacijo kulturne mostu med sosednjima narodoma Maribor, kjer je bilo v okviru IX. mariborske kulturne revije prirejeno srečanje pesnikov iz Celovca in Graza ter Maribora in Ljubljane.

Celovec so na tej prireditvi zastopali Helmut Scharf, Manfred Posch in »mladjevec« Karel Smolle; iz Graza so prišli Alois Hergouth, Alfred Kolleritsch in Gertrud Sachs, katera je brala pesmi Barbare Frischmuth; gostje iz Ljubljane so bili Kajetan Kovič, Janez Menart in Jože Šmit; od domačinov iz Maribora pa so sodelovali France Filipič, France Forstnerič in Slavko Jug. O pomenu tega srečanja sta govorila v slovenščini Janez Svajncer, podpredsednik pododbora društva slovenskih književnikov v Mariboru, in v nemščini Branko Rudolf, član komisije za stike s tujino pri zvezi kulturnih delavcev v Mariboru.

Srečanje pesnikov je bilo izredno lep dogodek v okviru letošnje IX. mariborske kulturne revije, katere prireditve se vrstijo od oktobra do decembra. Začela se je 8. oktobra z večerom partizanske lirike in podelitvijo nagrad mariborskim kulturnim delavcem, zaključena pa bo decembra z razstavo »Uporabna fotografija« v slovenskem gradu. Poleg tega so bile v tem okviru prirejene še razne druge razstave, gledališke predstave, koncerti in literarni večeri. Danes bo v mariborski študijski knjižnici odprta razstava »700-letnica Dantejevega rojstva«, jutri pa v umetnostni galeriji razstava »300 let mode na Slovenskem«. Za jugoslovanski državni praznik bodo v Mariboru 27. novembra odprli razstavnici paviljon z razstavo »Uspele realizacije spomenikov revolucije in NOV na področju Slovenije ter društvene prostore zveze kulturnih delavcev, medtem ko so v Slovenjem gradu, Ravnah in Dravogradu predvidena srečanja avstrijskih in slovenskih književnikov.

Akademsko izobraževanje v Ameriki

V našem listu smo svoječasno objavili nekaj številke o visokošolski izobrazbi v obeh velikih državah — Ameriki in Sovjetski zvezi. Primerjava podatkov je pokazala, da na tem področju Sovjetska zveza daleč prednjači pred Ameriko. Vendar pa so veliki pomen visokošolske izobrazbe »odkri« tudi v Ameriki, kjer število študentov na visokih šolah zdaj tako hitro narašča, da govorijo že o pravi »eksploziji« akademskega izobraževanja.

Danes študira na ameriških univerzah in collegih okrog 5.200.000 študentov, to je približno 70 odstotkov več kot pred petnajstimi leti. Izmed sto fantov in deklet v starosti od 18 do 23 let obiskuje ustanove višjega in visokega šolstva okoli 43 odstotkov, do leta 1980 pa računajo, da bo na teh ustanovah že okoli 60 odstotkov mladine ustreznosti starosti oziroma okrog 10.200.000 študentov; torej približno dvakrat več kot zdaj.

Zlasti hitro bo — kot predvidevajo — naraščalo število študentov naravoslovnih znanosti, matematike in tehnike. Računajo, da bo že do leta 1970 na 900 ustanovah vpisanih 2 milijona 750.000 študentov, od tega 325.000 diplomantov. Diplomiralo bo 300.000 študentov, magistrski naslov bo dobilo 55.000, doktorski pa 19.000 študentov.

Tako skokovito naraščanje števila študentov ni mogoče pripisati toliko povečanju prebivalstva, čeprav tudi to nedvomno vpliva, temveč predvsem naraščajočim potrebam po kadrih z visokim strokovnim znanjem, pač v skladu s čedalje večjim pomenom znanosti in tehnike za ameriško gospodarstvo in družbo. Čeprav so sovjetski uspehi pri osvaja-

janju vesolja močno razgibali in spodbudili Ameriko, se je ta razvoj pravzaprav začel že mnogo prej. Od konca druge svetovne vojne se izdatki za znanost in njeno uporabo v tehniki v Ameriki vsakih pet let podvojijo (ali se ne bi morala po tem zgledu ravnati tudi Avstrija!) in stanejo raziskovanja zdaj letno okoli 20 milijard dolarjev, od katerih jih 15 prispeva zvezni proračun. Raziskave opravljajo zlasti na univerzah; leta 1940 so iz državnih sredstev porabili v ta namen 74 milijonov dolarjev, leta 1950 že petnajstkrat več, namreč 1 milijardo 83 milijonov, lani pa skoraj 15 milijard dolarjev, torej dvestokrat več kot leta 1940.

Žal je dobršen del raziskovalnih

dejavnosti povezan z oboroževanjem in koristi, ki jih imamo od tega drugega področja, so razmeroma majhne. Nevojaškimi namenom služijo predvsem sredstva privatnikov in raznih družb, ki pa so precej skromnejša. Vsekakor pa imajo ameriški znanstveni delavci danes na razpolago precejšnja sredstva, medtem ko je na drugi strani občutiti veliko pomanjkanje znanstvenih, učnih in drugih strokovnih kadrov, vodilnega osebja v gospodarstvu, inženirjev, zdravnikov itd.

Za »eksplozijo« akademskega izobraževanja je največjega pomena učni kader in tukaj so precejšnje težave. Ljudje, ki bi po svojih kvalitetah prišli v poštev, se le težko odločijo za pedagoško kariero, ker imajo drugod mnogo boljše možnosti in ponudbe. Lahko se odločijo za čisto raziskovalno delo, ki jim prinaša lepe dohodke, velik ugled in možnost, da delajo samo tisto, kar jim je všeč. Lahko se zaposlijo v privatni industriji, ki močno potrebuje akademske izobrazbo, znanstvene, ekonomske in druge kadre; na vsakega diplomiranega ekonomista sta v letu 1964 prišli po dve prazni mesti. Poleg tega se morejo odločiti tudi za privatne kariere, kar v nekaterih primerih pomeni visoke dohodke (zdravniki, dentisti, privatni podjetniki itd.).

Tako univerzam in collegom, čeprav tudi sami plačujejo vedno več, nenehno primanjkuje učnih moči.

Medtem ko se je v zadnjih desetih letih število študentov skoraj podvojilo, se je število doktorjev raznih panog povečalo samo za približno 50 odstotkov, toda za pedagoški poklic se je od tega odločila le polovica. Ze leta 1975 bodo samo za pouk naravoslovnih znanosti, matematike in tehnike potrebovali 175 tisoč učnih moči, izmed katerih bi jih moralo 95.000 imeti doktorat. To pomeni, da bodo morali »proizvodno« doktorjev nekako pospešiti, za kar pa bo treba na univerzah šele ustvariti pogoje, predvsem glede njihove opreme, ureditve laboratorijev in podobno.

V ustanovah visokega šolstva intenzivno gradijo, hkrati pa ustanavljajo tudi nove. Sedanje zmogljivosti namreč nikjer ne zadoščajo, zaradi česar morajo številne prijavljene študente zavrniti, med prijavljenimi pa izvajati neusmiljeno selekcijo. Za razširitev univerz in collegov bi potrebovali astronomske vsote. Samo za naravoslovne znanosti, matematiko in tehniko bi morali v desetletju 1966—1975 po proračunih porabiti približno 65 milijard dolarjev; 28 milijard za pouk, 15 milijard za raziskave, 9 milijard za zgradbe in opremo, 7 milijard za štipendije itd.

Težnja po visokošolski izobrazbi pa bo vedno večja. Statistike kažejo, da zaposleni, ki imajo akademsko izobrazbo, zaslužijo povprečno na leto okrog 2000 dolarjev več kot tisti z nižjo izobrazbo. Zato bo dotok

študentov na višje in visoke šole vedno večji, hkrati pa bo visokošolski študij tudi vedno dražji: zdaj stane leto šolanja v javnih collegih povprečno 1560 dolarjev in na privatnih 2370, leta 1970 predvidevajo stroške v višini 1840 oziroma 2780 dolarjev, leta 1980 pa celo 2400 na javnih in 3140 dolarjev na privatnih šolah te vrste. Pri tem pa še niso všteti izdatki za knjige, obleko in obutev, zabavo in razne druge drobnejše potrebe, marveč se navedene vsote nanašajo samo na stanovanje, hrano in šolnino. Čedalje so tudi redkejši primeri, da študentje poleg študija še delajo, kajti vse moči je treba posvetiti učenju — konkurenca je neusmiljena in nobenega izgubljenega trenutka ni mogoče več nadoknaditi.

Ob takih razmerah imajo celo družine z lepimi dohodki težave, omogočiti otrokom višjo in visoko izobrazbo. Za tiste z manjšimi dohodki — in takih je tudi v »bogati« Ameriki še veliko — pa problem skoraj sploh ni rešljiv. Da je med otroci, ki torej sploh nimajo izgledov, da bi si z višjo in visoko izobrazbo bistveno izboljšali pogoje za bodoče življenje, največ črncev iz južnih držav, pa ni treba posebej omenjati. Za ta del ameriškega prebivalstva igrajo poleg socialnih problemov važno vlogo tudi še politična vprašanja: »demokratska« Amerika namreč še ni uspela demokratično rešiti in uresničiti rasno enakopravnost.

Geschehen

Südkärnten

Wie aus einem Tätigkeitsbericht des Slowenischen Kulturvereines „Danica“ in Št. Vld v Podjuni/Št. Veit im Jauntal hervorgeht, gab der Sängerkorchor dieses Vereines im Laufe des Sommers für die internationalen Gäste am Klopinko Jezero/Klopeiner See und an den umliegenden Seen sechs Liederabende, die ausgesprochen gut besucht waren.

Am 3. Oktober kam es im Kulturaustausch zwischen Kärnten und Slowenien wieder zu zwei Begegnungen. Der Kammerchor des Kulturvereines „Stane Zagar“ aus Kropa — Gorenjsko stattete mit seiner Vereinsleitung dem Slowenischen Kulturverein in Radlje/Radsberg seinen zweiten freundschaftlichen Besuch ab und erwiderte gleichzeitig den Besuch dieses Vereines in Kropa.

Der Klub slowenischer Studenten in Wien als Vereinigung der slowenischen Hochschülerschaft aus Kärnten hielt am 15. Oktober in Wien seine diesjährige Jahreshauptversammlung ab. Bei dieser konnte der Vorstand über eine sehr gedeihliche Tätigkeit des Klubs vor allem auf dem Gebiete des Vortragswesens berichten.

Der Sängerkorchor des Slowenischen Kulturvereines „Svoboda“ in Loga vas/Augsdorf am Wörthersee, welcher vor kurzem sein sechzigstes Bestandsjubiläum feierte, stattete am 16. Oktober dem Kulturverein „Ivan Cankar“ in Virmače — Gorenjsko einen Freundschaftsbesuch ab und gab für die Mittelschüler von Škofja Loka und für die Bevölkerung von Virmače ein Konzert.

Am 23. und 24. Oktober war der weltberühmte Chor „Slovenski oktet“ aus Ljubljana zum vierten Mal als Gast in Kärnten. Der in Europa, Amerika und Asien bestens bekannte Chor wirkte auf Einladung der Österreichisch-jugoslawischen Gesellschaft in Kärnten bei der von der Österreichischen Liga für die Vereinten Nationen in Celovec/Klagenfurt stattgefundenen Festveranstaltung zum 20. Jahrestag der Gründung der UNO mit und gab darauf auf Einladung des Slowenischen Kulturverbandes in Celovec/Klagenfurt noch drei Konzerte in Kärnten und zwar in Dobrla vas/Eberndorf, Borovlje/Ferlach und Lače ob Baltem Jezero/Laischach am Faacker See.

Prihodnji Četrtkov večer v Dobrli vasi bo v četrtek 11. novembra 1965 ob osmi uri v prostorih hotela Rutar. Prebivalstvo iz okolice prisrčno vabljenno.

Uršulin sejem v Celovcu je mimo in trgovci so s svojimi stojnicami odhiteli na druge sejme. Značilno za sejemske dni je bilo, da je bilo vse podeželje na nogah. Zopet se je močnejše slišala slovenska beseda v nabitem vlakcu, ki je prijeljal iz Podjuna, iz Roža in Beljaka, slišala se je po trgovinah, na cesti in v gručah kjerkoli. In zvečer so bili vlaki spet nabito polni ljudi, ki so v obeh rokav nosili zavojke blaga, ki so ga kupili. Znak, da nam dobro gre in da je bil vsak z nakupom zadovoljen. Zadovaljni pa so bili predvsem trgovci. Dejstvo je, da zaslišimo glasno slovensko besedo v mestu predvsem takrat, kadar pridejo naši ljudje s podeželja kupovat. Tedaj so vlaki polni in tedaj navadno govore slovensko. In celo spretnejši trgovci so

Dan mrvič po naših pokopališčih:

Oddolžili smo se njihovemu spominu

Kakor vsako leto je naše prebivalstvo tudi letos dostojno okrasilo grobove vseh, ki so se prizadevali za našo dobrobit, ki so izdihili svoje življenje pod krvavo silo nacizma in vseh, ki so v borbi za svobodo dali svoja življenja. V nedeljo, ponedeljek in torek je naše prebivalstvo obiskovalo njihove grobove in na njih prižigalo sveče. Zveza koroških partizanov je na grobovih in grobiščih padlih partizanov položila svoje vence, pravtako so jih položili tudi predstavniki jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu.

Lepo je bil okrašen tudi grob enega izmed najbolj vidnih borcev za naše pravice, pokojnega dr. Franca Petka na pokopališču v Št. Rupertu pri Velikovcu. Na njegov grob so položili vence Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Zveza koroških partizanov in jugoslovanski generalni konzulat v Celovcu.

Selskega župana Šimna Ogrisa ni več

V četrtek minulega tedna je širom Sel med delavci in kmeti odjeknila žalostna vest, da je po kratkem bolehanju nenadoma preminul župan Šimn Ogris, ki je dopolnil komaj 56. leto starosti. Z njim so Selani izgubili moža, ki je nad 15 let stal na čelu občine in se enako dosledno, kakor se je vse življenje boril za boljše življenjske pogoje delovnih ljudi, zlasti pa drvarjev, zavzemal za napredek in gospodarsko rast občine Sele. Vso dolgo dobo 15 let se je neumorno prizadeval, da ob sodelovanju vseh občanov in prepotrebnih pomoči deželne in zvezne vlade v razrešeni gorski občini odpravi težke posledice zaostalosti, na katerih je zaradi večdesetletnega načrtnega zapostavljanja ravno tako trpela, kot zaradi škode, ki jo je njenim prebivalcem prizadejal nacizem.

Na tej poti je rajni selski župan napravil veliko in dosegel lepe uspehe, ki jih domače prebivalstvo po-

zna in jih visoko ceni. To so Selani najbolj izpričali s svojo udeležbo pri pogrebu minule sobote. Rajni je imel pogreb, kot ga ne pomnijo najstarejši Selani. Vse se je hotelo ob odprtem grobu posloviti od svojega župana in mu še enkrat izreči zahvalo za njegovo opravljeno delo in za njegove človeške vrline nesebičnosti, požrtvovalnosti, ljubezni do bližnjega in objektivnosti do drugače mislečih.

Ob odprtem grobu so se od njega poslovili občinski svetnik, šolski upravitelj Herman Velik v imenu občinskega sveta, šolski upravitelj Johan Jaklič v imenu učiteljev in šolske mladine, zbornični svetnik Jurij Mak v imenu drvarjev, zastopnik Humberka ter deželni poslanec Rupert Poscharnig v imenu deželne vlade in okrajne organizacije SPO. Pogreba pa so se udeležili tudi zastopniki okrajnega glavarstva, sindikata gozdnih delavcev ter številni okoliški župani.

Največja razstavna hala lesne konstrukcije v Evropi

S prihodnjim jubilejnim 15. avstrijskim lesnim sejmom bo dobil Celovec razstavno halo, ki bo v pravem pomenu besede simbol tega lesnega sejma v osrčju Evrope. Z otvoritvijo tega sejma 11. avgusta 1966 bo na gospodarskem razstavišču odprta tudi največja razstavna hala lesne konstrukcije v Evropi, ki bo po dolžini merila 100 metrov, po širini 70 m, v višino pa 25 m.

V petek minulega tedna sta celovški župan Ausserwinkler in predsednik avstrijskega lesnega sejma podžupan Novak položila temeljni kamen za to halo. Ogradnje hale bo v celoti iz lepljenega lesa in bo obstojalo iz desetih obokov s 100 metri razpona brez vsakega opornika. Ta smela stav-

ba, od katere bo en sam obok tehtal 54 ton in za katero bo potrebnih 3000 kubičnih metrov lesa in 25 ton lepila, bo pokrita s saloniom, njeni pročelji pa bosta iz stekla. Na gospodarskem razstavišču bo nadomestila dosedanje halo iz šotorovine v jugovzhodnem delu razstavišča.

Visokošolski dom Korotan skoraj pod streho

Priložena slika kaže lepo pročelje visokošolskega doma Korotan na Dunaju, kakor si ga je zamislil naš arhitekt dipl. ing. Janez Oswald. Sedaj gradijo že sedmo in zadnje nadstropje in je pričakovati, da bo dom še tekom novembra v surovem končan in pod streho. V notranjosti bo šlo delo tudi v zimskih mesecih nepretrgano naprej. Z otvoritvijo doma je računati pred pričetkom prihodnjega šolskega leta.

V kratkem bo torej načrt visokošolskega doma Korotan na Dunaju postal razveseljivo dejstvo. Uresničen bo s pomočjo prispevkov številnih naših rodoljubov, katerih razumevanje pa bo še v naprej potrebno, da bo zastavljeni cilj tudi v resnici dosežen. Sodelujmo naprej pri podporni akciji, vsaj do konca prihodnjega leta, ko se bo dom začel že sam vzdrževati.

Darujmo za visokošolski dom Korotan! Kdor pomaga uresničiti to prepotrebno ustanovo, pomaga samemu sebi in svojemu ljudstvu! Kar storiš za narod, ostane za vselej!

BRALCI SE OGLAŠAJO:

Celovec po Uršulinem sejmu

se priučili nekaj najpreprostejših slovenskih izrazov in stavkov. To pa se spremeni v trenutku, ko zamenjamo vloge. Ko Slovenec prodaja svoje blago, mora govoriti nemško in se skrbno varovati slovenske besede, da kupca ne odbije. Kupci se namreč po navadi ne potrudijo, da bi govorili slovensko ali naš jezik vsaj tolerirali.

Ta naš psihološki razvoj ostaja še danes v starodavnih čevljih. Naš človek je prepothleven in preboječ, šele nabito polni vlak domačinov mu da poguma do domače besede.

Vprašajmo se, kdo so tisti ljudje, ki v takih dneh v mestu največ ku-

pujejo? To so ljudje iz zaledja Celovca, njegove okolice, ki je dvojezična, torej tudi slovenska. Zakaj prav ti ljudje večinoma kupujejo ob takih dneh? Kratko zato, ker za idejo v mesto le redko, dejansko samo tedaj, kadar jih privabi poseben dogodek, kakor n. pr. velesejem, Uršulin sejem, tombola itd. Tedaj pridejo v mesto in mnenju, da bodo ugodneje kupovali. In tedaj nakupijo izdatno vsega, kar potrebujejo. Druge dni niti nimajo časa za nakupovanje in ne prave prilike za izbiranje. Tedaj srečaš v Celovcu znanca iz vseh krajev naše dežele in vidiš, kako izbirajo blago na stojnicah

PREBERIMO — GOVORIMO — UKREPAJMO!

Varčevanje je velika zapoved časa

Danes teden smo obhajali Mednarodni dan varčevanja, ki ga širni svet obhaja že od leta 1921 vsako leto enega zadnjih dni oktobra. Varčevanje je stvar in potreba nas vseh in vsakogar izmed nas, kmeti in delavca enako, kot obrtnika, trgovca in intelektualca, mladih, ki so na poti v življenje in poklic enako kot starejših. Spričo časa, v kateremu živimo, pa je potrebno, da o varčevanju ne govorimo enkrat na leto, marveč, da se z razmišljanji in spoznanji o potrebi varčevanja bavimo nekoliko globlje.

Tudi mi moramo varčevati. Kdor varčuje, blagostanje obvaruje. To geslo nam je padalo v oči z rumenih lepakov ob poslovalnicah naših domačih hranilnic in posojilnic, ki so se za letošnji Dan varčevanja odele praznično in izobesile zastave. To geslo in ta resnica pa nas je z istih lepakov vabila tudi po naših vaseh. Naše hranilnice in posojilnice so steber našega gospodarstva in preizkušena oblika samopomoči v stiski in iz stiske na poti k blagostanju, k gospodarski trdnosti in neodvisnosti.

Naše hranilnice in posojilnice so naše podaljšano uho in oko hkrati. Gospodarsko življenje je v razvoju industrijske družbe vedno pestrejšje in vedno bolj zapleteno. Že davno je to življenje preraslo okvir vasi in posameznih poklicnih skupin v obrti in trgovini. V razvoju tržnega gospodarstva povsod in vsak zase vedno bolj neposredno občutimo utripe gospodarske konjunkturo, pa tudi že prve znake stagnacije v deželi, državi in v mednarodnih gospodarskih združenjih. Kakor državni in mednarodni denarni zavodi in banke v velikem, so naše hranilnice in posojilnice v malem uho za utripe gospodarskega razvoja v državi in v širnem svetu. S svojim gospodarsko tankejšim posluhom zadnje čase zaznavajo, da se mednarodno bližamo vrhuncu gospodarske konjunkturo in da rast blagostanja, ki smo jo s konjunkturo zadnjega desetletja doživljali in je bili deležni, že nekaj časa vidno pojema. V svetu in pri nas imamo že nekaj časa opravka s tiho se plazečo inflacijo, s padanjem kupne moči denarja in s težnjo, da hočemo več potrošiti kot produciramo.

Naše domače hranilnice in posojilnice pa nas s svojim tankejšim gospodarskim posluhom istočasno opozarjajo, da bomo v bodoče doseženo blagostanje obvarovali le, če se bomo pričeli otesniti razsipnosti, ki se je vgnezdila po naših družinah in vaseh in če bomo pričeli eden za drugim smotrneje varčevati ter posvečati medsebojni samopomoči polom varčevanja pri svojih domačih hranilnicah in posojilnicah več pozornosti in skrbnosti. Tako gledano so naše hranilnice in posojilnice hkrati, ko so uho za zaznavanje gospodarskega razvoja v svetu, tudi oko, ki vidi sedanost in bodočnost ter njune gospodarske pogoje in zahteve, ki jih je treba vzeti na znanje, vseeno, če smo kmet in delavec ali pa obrtnik, trgovec in intelektualac. Razvoj postavlja pred nas vse, stare in mlade, veliko resnico: Kdor sedaj varčuje, blagostanje obvaruje.

Gradnja hale je v polnem teku. Stala bo 15 milijonov šilingov. Jamstvo za potrební kredit, ki ga je najela uprava sejma, je prevzela celovška občina v celoti, kar je najboljši dokaz njene pravilne ocene pomena avstrijskega lesnega sejma in njegovega nadaljnega razvoja v smeri resničnega mednarodnega sejma in evropskega lesnega sejma. Za prihodnji sejem sta tudi Sovjetska zveza in Švedska najavili svojo udeležbo.

Deželni svetnik Hans Rader žrtev prometne nezgode

Tragična usoda je iztrgala deželnega svetnika Hansa Raderja iz koroškega političnega življenja. V soboto je na svoji poti v Velikovec postal žrtev hude prometne nezgode, ko se je z avtomobilom na Ruštatu zalezel v težak tovornjak, ki je hotel prehiteti traktor. Pri tej nezgodi je deželni svetnik Rader dobil hude poškodbe, na katerih je v noči od nedelje na ponedeljek umrl v celovški bolnišnici.

Deželni svetnik Rader je bil član koroške deželne vlade od leta 1953, v letih 1949—1953 pa član koroškega deželnega zbora. V deželni vladi je bil referent za gospodarstvo, istočasno pa je bil tudi predsednik Koroške turistične zveze. Politično je spadal v vodilni krog FPÖ, za katere predsednika na Koroškem je bil pred kratkim izvoljen.

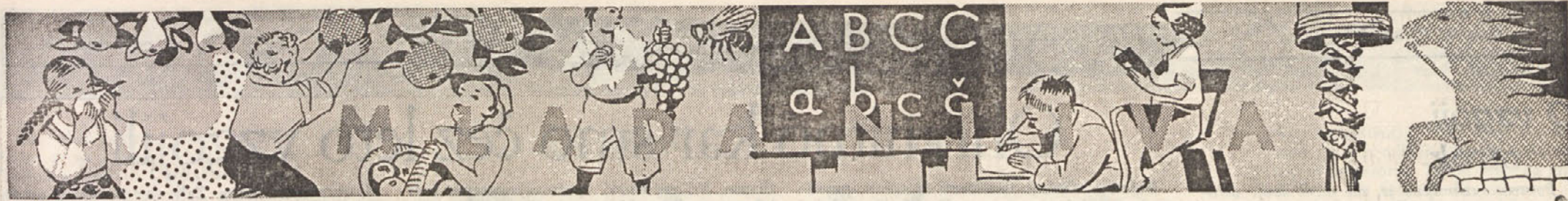
TO IN ONO od Šmohora do Labota

BELJAK. — Beljaški župan, vladni svetnik Gottfried Timmerer, je 29. oktobra praznoval svojo sedemdesetletnico. V beljaški občinski svet je bil izvoljen leta 1926 in je v njem zavzemal mesto mestnega svetnika za socialna vprašanja, pozneje pa je bil do nekaj let finančni referent. Za župana občine Beljak je bil izvoljen leta 1956.

CELOVEC. — Mestni svet je v torek minulega tedna sklenil prenesti mestno plinarino iz Gasometergasse v Karlsweg, ki leži na periferiji mesta. Kjer je sedaj plinarina, hoče mesto Celovec zgraditi javno pokrito kopalnišče. Gradnja nove plinarne bo predvidoma zaključena že koncem prihodnjega leta, nakar bo mesto pričelo z gradnjo kopalnišča.

DJEKŠE. — Na Djekšah je minuli petek že spet gorelo. Pogorelo je gospodarsko poslopje kmeta Štefana Pečarnika, pri čemer je nastalo za 1,2 milijona šilingov škode.

Koroška ljudska

Mojca Pokrajculja

Mojca Pokrajculja je pometala hišo in našla med smetmi krajcar.

Zanj si je kupila piskrček. Zvečer je zlezla vanj, legla in zaspala. Zunaj pa je bil hud mráz in padala je slana.

Mojca Pokrajculjo je zbudilo močno trkanje na vrata njene hišice.

"Kdo je zunaj?" je vprašala.

"Jaz sem, lisica. Oh, Mojca Pokrajculja, lepo te prosim, pusti me k tebi, zunaj brije burja in pritiska mráz. Zmrznem, če me ne vzameš pod streho!" je javkala.

Mojca Pokrajculja pa se ni dala kar tako pregovoriti in je dejala:

"Če kaj znaš, ti odprem, drugače ne!"

"Šivilja sem," je odgovorila lisica.

Mojca Pokrajculja je spustila lisico v piskrček. Legli sta in takoj zaspali.

Še preden sta se v spanju prvič obrnili, je že spet trkalo na vrata. Ko je Mojca Pokrajculja vprašala, kdo spet trka, je zajavkalo:

"Oh, Mojca Pokrajculja, lepo te prosim, zunaj je burja, zmrzujem. Volk sem in izučen mesar."

"Ker nekaj znaš, le pridi k nama," je odgovorila Mojca Pokrajculja, odprla vrata in spustila volka v piskrček.

Iz spanja jih je zopet zbudilo javkanje:

"Mojca Pokrajculja, lepo te prosim, odpri mi Burja brije, slana pada in jaz medved zmrznem, če me ne spustiš k sebi."

"Kaj pa znaš?" ga je vprašala Mojca Pokrajculja.

"Čevljar sem," je odgovoril medved. Mojca mu je nato odprla vrata na stečaj.

"Danes pa res vsa noč ne bo miru," se je hudovala Mojca Pokrajculja, ko je znova začela trkanje in tarnanje.

"Mojca pokrajculja, lepo te prosim, pusti me k sebi, zmrzujem!"

"Kdo pa si in kaj znaš?" je vprašala gospodinja.

"Jaz sem zajček. Šivali znam kakor krojač," se je glasil odgovor. Nato je tudi zajček dobil količek pod piskrčkom.

Mojca Pokrajculja je bila že huda, ko je spet nekdo trkal in stokal: "Mojca Pokrajculja, lepo te prosim, spusti me noter, ne prenesem več burje in slane." Bil je srnjak. Mojca Pokrajculja je tudi tega vzele pod streho, ko je zvedela, da je izučen drvar. Nato so vsi sladko zaspali.

Mojca Pokrajculja je zjutraj odposlala vse goste na delo. Volk je poskrbel za dobro večerjo. Prinesel je več panjev čebel, jih zaklal in vse lepo otrebil, med pa očistil in spravil v lonec.

Skuhali so si večerjo in legli počivati. Po-

noči je lisica zastokala: "Avbe, joj, mene pa trebuh boli!"

Mojca Pokrajculja ji je rekla: "Pojdi v kuhinjo in skuhaj si kamilic!" Lisica je vstala in odšla v kuhinjo. Komaj so vsi zadremali, je lisica že spet stokala in tako dolgo javkala, da ji je Mojca Pokrajculja spet rekla, naj si še skuha kamilic.

Lisica je tako šla trikrat v kuhinjo kuhati si čaja. Pa je ni prav nič ščipalo po trebuhu in tudi kamilic si ni kuhala. Vedela je namreč, kam je Mojca Pokrajculja spravila med in ga je polizala do kraja. Nato je sladko zaspala. Zjutraj je Mojca Pokrajculja odredila vsem delo, lisici pa je rekla: "Šiviljčka, ker si bila sinoči bolna in nisi mogla spati, pa sedaj malo dalje poleži, da se spočiješ." V kuhinji je kmalu nato nastal velik hrup in prepir: "Ti si strd polizal!"

"Jaz ne, pač pa ti!" In tako naprej. Mojca

je odločila: "Tat je bil domačin, nihče drug ni vedel za strd in tudi nihče ni mogel v piskrček, ker so bila vrata zapahnjena."

Da bi se gostje oprali sramote, je svetoval volk: "Lezimo vsi na hrbet, odprimo usta in se sončimo! Kdor je pojedel med, temu pridele nazaj in kapal mu bo od ust."

Vsi so legli pred piskrčkom na travo in takoj zaspali. Lisica je imela slabo vest in je zato bedela. Res, strd ji je prilezla iz želodca in je kapala na tla. Hitro se je obrisala in namazala s strdjo poleg sebe spečega zajčka okoli ust. Nato je tudi ona brez skrbi zaspala.

Zbudil jo je hrušč. Zaspanci so se bili namreč medtem zbudili ter opazili, da se zajčku cedi med okoli gobca. Začeli so ga neusmiljeno poditi. Zajček je bežal in si polomil prednje noge, šele potem se mu je posrečilo pobegniti. Vsi so tekli za njim in Mojca Pokrajculja je ostala sama s piskrčkom.

Zajčku pa niso več zrasle polomljene prednje noge in zato ima še danes prednji par nog krajši od zadnjega.

FERDO GODINA

Žemlje

Vsako soboto je iz Ljutomera prišel k nam pek. Napravil je dolgo pot, ker je od Ljutomera do Bistrice nekaj ur hoda. Star je že bil tisti pek. Imel je dolge, sive brke. Smehljal se je vedno, govoril pa je malo. Moral je biti dober možiček. Kaj bi ne bil dober, saj je vse življenje nosil po svetu žemlje. Rumene, dišče, po sredi lepo prerezane žemlje so bile njegove večne sopotnice.

Mi smo njegove žemlje prodajali. Ko je prišel k nam, je koš vedno postavil ob mizi na tla. Sklanjal se je v njega, jemal je po pet žemelj in sestavljal iz njih po mizi majhne pravilne hišice. Dve in dve žemlji in ena počez.

Mi otroci žemelj nismo smeli prijemanjati. Sa-

mo gledali smo jih lahko. In če se je zgodilo, da se je naša mati obrnila v stran, smo jih tudi duhali. Nosove smo prinesli k tem hišicam in vdihovali smo njihov prijeten duh. Jedli žemelj nikoli nismo. Mati nam je to tako strogo prepovedala, da jih niti prav poželeti nismo. Vsak krajcar izkupička smo čuvali. Ne vem pa, če nam je tisto prodajanje žemelj kaj koristilo.

Nekoč smo se vračali iz šole. Bosi, razcapani, toda prosti in veseli. Tistih starih strug ob poti, ki so bile poraščene s šarom in trstjem, bi ne zamenjali za nobeno bogastvo. Resnično bi jih ne zamenjali ne za lepe obleke ne za zlato. Za žemlje pa bi jih zamenjali. Pogovor je nanesel prav nanje. Žemlje, da, to je nekaj drugega. Deset, petnajst žemelj bi vsak pojedel. Izidor, sin ribiča Kozlarja, jih je pojedel v Štrigovi na sejmu dvaintrideset. Dvaintrideset žemelj je bilo največ, kolikor bi si jih vsak izmed nas upal pojesti, da

Pogreb levinje

Levinja je poginila in treba ji je pripraviti veličasten pogreb. Lev je bil jako potr in vse živali so mu skušale pokazati, kako je smrt levinje tudi zanje hud udarec in ker je tulil lev, so tudi one tulile na ves glas.

Samo jelen ni žaloval. Zakaj neki, saj mu je levinja raztrgala ženo in sina. Petolizniki in ovaduhi so jelena priljavili levu. Razkačeni lev je naročil volkovom, naj jelena raztrgajo.

Jelen pa je rekel levu: "V sanjah se mi je prikazala levinja in povedala, da živi sedaj na poljanah blaženih, kjer je srečna in zadovoljna. Zato naj bo tudi srečen njen mož lev in naj nikar več ne žaluje po nji."

Levu je to ugajalo pa je odpuštil jelenu njegovo veselje. Nehal je žalovati, jelena pa je po vrhu še bogato nagradil.

Tako mogočniki tega sveta nikoli ne vedo, kdo je njihov pravi prijatelj, ker po vnanjih znamenjih sklepajo na privrženost tistih, ki so okrog njih in ki se jim nemalo krat hinavsko dobričkajo.

senc se je pomikalo v mraku, ki je zagnil vas. Govorenje je prihajalo vedno bliže. Tudor je zasopel, stopil k Hasanu in ga zajahal.

"Dana, si li?" je vprašal postavo, ki se je izluščila iz teme.

"Jaz sem," mu je odgovorila odrezavo. Stopila je bliže k njemu.

"Čemu pošiljaš Jureta po mene? Pusti me v miru!"

Tudor se je sklonil, da ji pogleda v obraz. Našobljena usta so ga mikala.

"Dana!" je polglasno vzkliknil in jo skušal prijeli za roko. Umaknila se mu je.

"Brž povej, kaj hočeš?"

"Kaj hočem?" je siknil Tudor, ki mu je rdečica polzela v obraz.

"Zakaj se skrivaš za dvorom? Če se hočeš pogovoriti z očelom, pridi v hišo, Tudor. Glavarjev sin je vedno dobrodošel."

Čutil je, da so se njene oči kljub mraku zapičile v njegove. Tudor se je premagal. Jure si je v zadregi mencal roke.

"Gospodar, slišim glasove. Nekdo prihaja," je opozoril Jure.

"Dana," ji je segel v besedo Tudor. "Zvedel sem, da se je tvoj poročnik Vid po prijatni Ljubljanski noči v družbi gospodičen in po klavnem pretepu namenil oditi nazaj k poveljniku, na mejo. In to že pred dnevi, ha, ha."

Skrtnil je z zobmi. Dana se je stresla in se pričela ozirati naokoli.

"Dana, pozabil je nate, zasnubil je drugo, Dana, pojdi z menoj! Ljubimčeva mreža je široka, posebno soldaška, Dana!" Čutil je, kako je vztrepotala.

Knjiga s slikami

*Nič mi ne kupuj več,
mamica, pajackov,
ne kupuj mi punčke,
punčka me ne mika,
ne lesenih kužkov,
ne kuštravih backov,
zdaj sem že velika.*

*Jaz bi rada knjigo,
kjer bolj malo piše,
a zato obilo
je podob povsodi
barvastih, z golobi
in pa s petelinčkom,
ki stoji vrh hiše.*

*A ne kupi drobne,
take z nekaj listi,
pač pa s sto in z dve sto,
tako, da bo mesto
v njej za zajca, miški,
kaka dva medveda,
krokodila, kita —
tako, da se jo počasi
ves dan gleda
in pomalem čita.*

bi mu ne počil želodec. A kaj, ko žemelj nismo imeli. Izidor se je nejevoljen zarežal vame:

"Ti jih imaš doma, pa si jih ne upaš vzeti."

Sram me je postalo pred sošolci, da si nisem upal vzeti žemelj. Nikoli do takrat nisem pomislil, da bi žemljo vzal. Saj res, kaj se ena žemlja pozna pri tolikih, ki čakajo, da jih prodamo.

Prišel sem domov. Vsi naši so bili na njih. Stekel sem h košari z žemljami. Gledal sem jih, kakor da sem jih prvič videl. Srce mi je bilo od strahu, da bom kradel. Toda želja — jesti žemlje — je bila tako močna, da sem eno zagrabil, stekel v hlev, kakor da bi se bilo treba zdaj še posebej skrivati. Živina v hlevu se je zganila in obrnila glave k meni. Vse me je gledalo z velikimi očmi. In še pogledi živali so me vznemirjali. Telički so mi očitali: Žemljo si kradel! In krave prav tako: Žemljo si kradel!

Žemljo sem v stiski prelomil in od tistega trenutka ni bilo več poti nazaj. Žemljo sem jedel, a vest me je začela peči. Nobenega teka nisem imel. Krivdo sem zvrčal na Izidorja, toda žemljo sem jedel jaz ne Izidor.

Koliko bolje bi bilo, če se tiste nesrečne žemlje ne bi dotaknil. Od takrat me je vznemirjalo in materij nisem upal povedati, kaj sem storil. Vedno, ko je prišel stari dobrodušni pek iz Ljutomera s svežimi žemljami na hrbtu, sem jih sicer gledal in tudi duhal sem jih, a to duhanje se ni moglo primerjati s prejšnjim. Tisti neprijeten spomin me je spremljal po tistem do današnjega dne, dokler nisem vsega tega napisal. Zdaj je bolje.

"Tudor, kaj si upaš!" Stopila je bliže k njemu. Ne boš zasmehoval njega, ker ga ni tukaj, ne boš! Pojdi! Pojdi! Sicer pokličem očeta..." Glas se ji je zataknil. V grlu jo je stisnilo. "Tudor," je bruhnilo iz nje. "Nikoli ne bom uskoška princesa!" Hripavo se je zasmejala. "Nikoli!" Odrlila je Jureta, ki je zmeden stal ob strani.

"Boš!" ji je zadonelo na uho.

Tudor se je nagnil naprej. Vranec je zahrzal. Močne roke so se oklenile Daninega pasu. Kol pero jo je dvignil Tudor in si jo posadil pred sebe na sedlo. Gosti mrak pa je presekala rezek dekliški krič, še in še, dokler ji ni široka dlan legla na usta. Dani je od strahu skoraj zastalo srce. Svet okoli nje se je zavrtel. Roke, ki so se močno uprle v Tudorjeve prsi, so popustile. Obraz ji je pokrila bledica. Na ustih ni več čutila njegove vroče dlani. Le kapljice krvi, ki so pritekale iz ugriznjene Tudorjeve roke, so ji obvisile na suhih ustnih.

Ko je Tudor končno umiril vranca, je kriknil: "Naprej!" V glavi mu je žumelo. Vranec je dirjal. Za konjsko dolžino za njim je sopel Juretov belec. Ko sta pridrvela do mostu, je vzkliknil Tudor: "V skoki!"

Trop je drvel čez lesen most, da se je zamajal. Kričanje za njimi je naraščalo. V zadnjem trenutku so se drvečji jezdec izognili govedu, ki so ga gnali pastirji v vas. Ko je zdiral mimo njih jezdec z bremenom, se jim je zdelo, da so slišali stokanje. Prestrašeni so strmeli v noč. Zaslišal se je vzklik: "Grajski so," zopet drugi: "Rokovnjači!" Pastirji so preplašeni pustili govedo in stekli v vas, kjer so vsi vprek kričali: "Rokovnjači, rokovnjači!" Nekaj oboroženih kmetov je na konjih zdirjalo mimo preplašenih pastirjev. Divje lajanje psa pa je odnašal veter.

Tudor se je sklonil k Dani. Ni slišal njenega dihanja. Rahlo si jo je popravil v naročju in spustil vajeti. Njen obraz mu je zakrivala tema.

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

22. NADALJEVANJE

"Kam, hm, kam? Bož že videl. Na pristavo menda. Molčil Topot čujem."

Res sta zajahala čez travnik dva jezdeca. Ante je razgrnil veje in jima pomahal z roko.

"Zajašita," je ukazal, odvezal svojega konja in skočil nanj.

Brez besed so se pridružili nasmejanemu Tudorju in v diru odjezdili čez travnik na cesto. Jure, ki je jezdil desno ob Tudorju, je pazljivo poslušal njegov načrt.

Konji so enakomerno kopitljali in sedla so škripala. Tokrat Tudor ni prizanašal konjem. Naselja, skozi katere so jezdili, so izginjala za košatim drevjem. Ko se je sonce že potegnilo za gore in se je oglasil cerkveni zvon, so zagledali prve vaške hiše. Brusnice so jih čakale. Redki kmetje, ki so že gonili napajati živino k vaški mlaki, so se ozirali za njimi. Čez dvorišča pa so klepetale sosede in klicale zakasnele kokoši, ki so se ob plotovih podile za brenčečimi hrošči.

Ko so se bližali gornjemu koncu, je Jure zavil na stransko pot, a Tudor je s svojimi odjezdil naprej. Pri seniku se je ustavil in spremljevalcem naročil, naj ga počakajo pri mostu za vasjo. Razjahal je in s čepico hladil razgreti obraz. Roke so se mu rahlo tresle. Glasno se je zasmegal in potrepljal vranca po vratu. Vonj po svežem senu ga je dražil. Zaprl je oči in se naslonil na kamniti steber, ki je bil tako hlad.

Iz zamišljenosti ga je zmotil oster pasji lajež, ki je prihajal z Belega dvora. Kmalu je zaslišal topot kopit. Dvoje

O vzgoji otrok

Povsem razumljivo je, da starši svoje otroke primerjajo z drugimi. Vendar je slabo, če to storijo v priči njih, zlasti v primerjavah, ki za otroke niso najbolj prijetne. Na primer: »Joj, kako si ti majhen! Poglej, kolikšen je Pavle. Tak bi moral biti tudi ti!« Če otrok poslušja take besede vsak dan, nanj prav gotovo ne morejo najbolje vplivati.

Ljudje se med seboj zelo razlikujejo, vsako primerjanje je zato pravzaprav nesmiselno. Psihične prednosti, stopnja inteligence in volje — to so odlike, s katerimi se otrok rodi brez svojih zaslug in osebne odgovornosti. Primerjanje te lastnosti poraja marsikdaj občutek manjvrednosti in otroci postanejo ljudje, ki so trdno prepričani, da so tudi v resnici manj vredni kot njihovi bratje, sestre, sosedje. Na ta način izgubijo spoštovanje do samega sebe — pa čeprav so še otroci, je to zelo bridko spoznanje. Bilo bi prav, da bi se starši tega spomnili preden potožijo: »Kaj res ne moreš biti vsaj polovico tako graciozna kot tvoja sestra?!

Včasih otroci preživijo v takem vzdušju vse svoje otroštvo. In oblikujejo se tako, kot jih starši vidijo. Če bodo le-ti o njih vedno govorili kot o nerodnih, bodo verjetno to tudi postali. Starši bi morali svoje otroke vzpodbujati in jim pomagati najti odlike, ki jih imajo. Navsezadnje — kdo pa je brez njih?

Ni težko uganiti, da občutek manjvrednosti vodi tudi do sovraštva in ljubosumnosti. In ne samo to — otrok bo kaj kmalu nesposoben, da objektivno presoja. Ljudi bo ocenjeval tako, kot o njih drugi mislijo, svojega mnenja si sam ne bo znal ustvariti.

Vsak človek se rodi z nekimi kvaliteta: nekdo jih ima več, drugi manj. Tisti, ki je z njimi bogato obdarjen, jih bo tudi več izpopolnil in razvil, drugi manj. Nekateri otroci se bodo izkazali pri opravi, ki ga drugi sploh ne bodo znali, drugi pa spet drugače. In to je tisto, kar bi morali vedeti vsi starši!

Poleti s sobnimi rastlinami ni težav, posebno če jih imamo v primernih pogojih na plamen. Ko pa jih v jeseni prenesemo v stanovanja, brž opazimo, da zimovanje ni preprosta zadeva. Zelo pomembno je, da sleherni rastlini odredimo primeren prostor, kjer bo prezimila.

Stanovanjske prostore razdelimo na šest

skupin. Pri razdelitvi upoštevajmo samo svetlobo in toploto, ki ju največkrat ne moremo spreminjati.

● V senčnih in hladnih (vendar ne mrzlih) prostorih dobro uspevajo tele okrasne rastline: aralija, fatshedera, sobni bršljan in sobne praproti.

● V svetlih, toda ne sončnih prostorih pa: sobna vinika, filodendron in scindapsus.

● V svetlih prostorih, kamor vsaj nekaj ur na dan posije sonce, lepo uspevajo: gumovci (fikusi), šeflera, voščenska, peperomija, sansevieria, krotoni in skoraj vse cvetoče lončnice (primule, ciklame).

● Za sončna okna so kakteje in pelargonije najbolj primerne. Okna smejo biti samo sončna, nikakor pa ne topla.

● V zmerno toplih, toda ne kurjenih prostorih pozimi odlično uspevajo: aralija, fatshedera, okrasni bršljani, grevilca in aspidistra. Najbolj problematični so za rastline prostori, ki so ogrevani s centralno kurjavo. V suhem zraku pa se prav dobro počutijo klivije, velelistni gumovec, sansevieria in nekatere kakteje.

● Vse tiste okrasne rastline, ki čez zimo listje odvrijejo, so manj občutljive in jih brez škode prezimimo celo v mračni kleti, samo da imajo dovolj zraka. Mednje sodijo hortenzije, fuksije, pa tudi lovor, oleander, juka in japonska trdoleska. Pelargonije v zaboječkih dobro prestanejo zimo v hladni, suhi in dovolj svetli kleti.

● Kakteje lahko prezimimo kar na stopnišču, zlasti, če jih imamo v zaboječkih, prekritih s steklom. Nekatero kakteje se pri temperaturi 4 do 8 stopinj Celzija odlično počutijo, samo če jih vsi zimo ne zalivamo.

Tudi z drugimi rastlinami ravnamo pozimi drugače kakor poleti. Večina teh rastlin pozimi ne raste in jih moramo prav zaradi tega skrajno previdno zalivati, da jih do spomla-

di ohranimo zdrave. Zalivanje pozimi je umetnost, ki ne pozna receptov. Zalivajmo vselej po potrebi, ki je glede na posamezne rastline zelo različna. Če potrebe ne moremo presoditi po občutku, jo najlaže ugotovimo tako da kazalec potisnemo v zemljo ob rastlini. Vlažnost takoj občutimo in se pri tem občutku lahko zanesljivo ravnamo. Razmeroma mnogo vode potrebujejo rastline v toplih prostorih, manj v hladnih in skoraj nič v kleti.

Največkrat zadostuje, če rastline vsakih štirikindvajset dni pregledamo in jih ob tej priložnosti tudi zalivamo. Pozimi dosledno zalivajmo od zgoraj, vendar tako, da ne zmočimo listja.

Najkasneje pol ure po zalivanju moramo izprazniti vodo iz podstavkov oz. s položnih glinastih posod, kjer rastline stojijo. V nasprotnem primeru se spodnje plasti zemlje v loncu skisajo, korenine gnijejo, rastline propadajo.

Zelo pomembno je zračenje, ki ga izvršimo ob vsakem milejšem vremenu. Za preprih so vse sobne rastline zelo občutljive. Če pa nam slučajno sobne in druge ozimljene okrasne rastline kdaj namrznejo, jih ne premikajmo, pač pa jih večkrat poškopimo z mrzlo vodo, da se namrznjeni deli ponovno osvežijo. Napačno bi bilo namrznjene rastline prenašati v tople prostor, ker že prekomerno trenenje povečuje učinkovitost zmraziti. Mrzla voda, mir in toplota okrog 1 do 3 stopinj Celzija so najboljšje zdravilo za namrznjene rastline. Hujši mraz skoraj vse sobne rastline takoj uniči in jih nima pomena obujati k življenju.

Velik sovražnik okrasnih rastlin je prah, ki se nabira na dekorativnem listju. Z velikih listov zimzelenih rastlin (gumovcev, filodendronov, fatshedere, lovora, lovoričkovca, krotonov, šeflere) ga odstranimo z mehko, vlažno krpo, s katero jih pozimi večkrat obrišemo. Brišemo skrbno, da pri tem listja ne ranimo.

Ohranimo kar smo čez leto vzgojili

Mali nasveti

● Če imate veliko ročno torbico, še ni treba, da je to skladišče umazanih robcev, starih vstopnic, razsutega drobiža, ključev. Odkrito priznajte, kolikokrat ste počistili notranjost torbice, odkar ste jo prinesli iz trgovine. Ali imate vrečico za drobiž? Ali spravljate stare vstopnice, ker menite, da vam bodo kdaj koristile?

● Če oklevate med novo obleko in novim klobukom, se poskusite odločiti za neko tretjo stvar: naj bo to nekaj kosov novega perila. Na to vrsto garderobe kaj radi pozabljam in obnovitev odlagamo do naslednje plače, ker se niste mogli ubraniti čaru klobuka v izložbi modistke. Morda pomislite na primerno perilo šele takrat, ko opazite, da vam obleka ne stoji dobro in da prevelik izrez odkriva naramnice.

● Če imate avto, nikoli ne vstopajte v garažo s prižgano cigareto; neprežračen prostor je mogoče nasičen z benzičnimi hlapi. Prav tako ne sedajte v avto s prižgano cigareto, mogoče motor pušča bencin in bo nastal požar samo zaradi prižgane cigarete. Odprite za nekaj minut vrata avtomobila, da se prezračijo, in šele nato si prižgite cigareto, če že ne morete biti brez nje.

● Ne bodite nesrečni zaradi zamašenih lojnic, ki se pojavljajo kot črne pike najraje na nosu. Zmešajte nekaj kislega mleka in kvasa ter to kašo nanesite na obraz, kjer ste opazili črne pike. Poskusite, menda je sredstvo prav dobro in ne škoduje koži.

Ne razmetavajmo z živili!

Vsaka gospodinja pazi, da ne razmetava z živili. Ne meče zelenjave proč in ne zliwa mleka v izlitek. Njena skrbnost se konča pri živilih, ki pozna njihovo ceno in vrednost, z nevidnimi hranivi pa ravna dostikrat nepremišljeno. Ker ne pozna njihove vrednosti, jih v škodo zdravja zapravlja. Tako nevidno hranivo so beljakovine, ki jih vsebujejo mnoga živalska in rastlinska živila. To so polnovredne beljakovine, ki se strdijo pri 70 stopinjah, prej pa so nevidne. Zato jih ne opazimo, čeprav imajo visoko hranilno vrednost. Topijo se v vodi in nimajo ne vonja ne okusa. Tako se zgodi, da konča krompirjeva voda skupaj z beljakovinami v izlisku, na mizo pa pride krompir, ki vsebuje samo še škrob in celulozo. Zato bi moralo veljati načelo:

● Ker se te beljakovine topijo v vodi, ne sme olupljen krompir in zelenjava nikoli dolgo stati v njej. Vse bi morali oprati še nerazrezano in narezati na manjše koščke šele tik pred kuhanjem oziroma dušenjem. Krompir je treba kuhati v malo vode; preostalo vodo pa porabiti za omake in enolončnice.

● Stročnice moramo kuhati v vodi, v kateri so se namakale ker so se vanjo beljakovine izločile in se v njej raztopile. Morebitne pene niso umazanija, temveč vidni dokazi, da vsebuje živilo beljakovine.

● Če meso položimo v vrelo vodo, beljakovine zakrknajo, kar zmanjša izgubo. Strjena beljakovina se pokaže kot pena, ki obdaja delčke umazanije, maščobo, kri in liste zelenjave in zaradi tega ni videti vabljiva. Gospodinje jo pobirajo z zajemalko in odvrijejo, s tem pa tudi hraniva. Če hoče torej imeti gospodinja čisto juho, naj pobere pene, jih shrani in primeša enolončnicam. Ščasoma postane taka pazljivost navada, zlasti ker pri tem ne gre za stiskaštvo, temveč za umetnost pripravljanja zdrave hrane po sodobnih dognanjih.

Angina je lahko tudi nevarna

Angine je več vrst; če bolezen takoj ne zdravimo, utegne biti prav nevarna. Pojavlja se predvsem jeseni in tudi spomladi, zato si pogledajmo njene znake in kako jo bomo uspešno zdravili.

Okužba. — Povzročijo jih posebni bacili, ki se prenašajo s človeka na človeka s kašljanjem, kihanjem, dihanjem od blizu in z dotikom. Razni bacili so lahko dolgo in mandeljnih in žrelni sluznici, ne da bi bolezen izbruhnila na dan. Ko pa se prehladimo (vdihavamo skozi usta mrzel zrak ali popijemo kaj mrzlega) se bolezen pokaže.

Prva znamenja angine so zbadanje in bolečine v grlu, glavobol in vročina. Tek izgine, vse telo je bolno in slabotno. Včasih

nam otečejo tudi bezgavke na vratu. Če se ne pričnemo takoj pravilno zdraviti, se lahko napravi oglejek, ki skoraj onemogoča požiranje.

Zdravljenje. — Bolnik mora takoj leči, si polagati hladne kisove ali borove ovitke okrog vratu, uživa naj le tekočo mlačno hrano. S čajem naj vzame vsake tri ure po dve tableti sulfokombina, ki ga dobimo v lekarni. Če se napravi v grlu oglejek, polagamo na vrat vroče kisove ali lanene ovitke, da se predre in izčisti.

Zastarele in kronične angine so često vzrok raznim revmatizmom, ledvičnim in srčnim obolenjem. Vse angine so nalezljive. Bolnik naj pogosto grgrta topel čaj iz dišeče mete ali ajbiša.

obrazu. Roka se ji je povesila. Na glavi pa je začutila njegovo toplo desnico.

Tudor je ustavil konja, razjahal in ji pomagal s konja. Dana se je zavnala, se prijel za grlo in se naslonila na konja. Kot blisk jo je zopet obšla misel. Zena mladega uskoškega glavarja. V očeh so se ji zalesketale solze, lahen veter pa ji je kodral lase. Hasan je obrnil glavo in rahlo podrgnil mehke gobec ob njeno ramo. Ko si je z rokami obrisala oči, ga je pogladila po čelu in zakopala prste v njegovo grivo.

Zaostali jezdec so ju kmalu dohiteli. Tudor je enemu izmed njih pošepnil, naj razjaha. Prijel je znojnega konja in ga pripeljal k Dani, rekoč: »Dana, jezdi sama!

Dolgo je strmela Dana v njegov negibni obraz. Prijela je konja za udo, a že jo je orjaški Jure rahlo prijel in posadil nanj. Jezdec brez konja pa je skočil na Antejevega. »Naprej!« je zavnelo povelje.

Odpekotali so. Tudor je prisluhnil. Za seboj je zaslila konjska kopita. Jezdci so se spogledali, pognali in se zvrstili drug za drugim. Na čelu je jездila Dana, njej ob strani Tudor. Ko je opazila vznemirjenost jezdecov in ujela daljni konjski topot, se je nasmehnila in srce ji je pričelo močneje biti. Sklonila se je in tlesnila konja z roko po vratu, da je hitreje poskočil. Vedela je, da so Tudorjeve oči uprte vanjo.

Zaslila se je pridružen ukaz: »Na stransko pot okoli gore in nato preko gozda proti pristavi! Za menoj!

Jezdci so brž obrnili konje, prejezdili travnik, se zvrstili na stranski poti in zadirjali koli hriba. Kmalu jih je pogoltnil gozd. Le velika sova se je s svojim neslišnim letom opletala okoli razraslega drevja. Njene oči so se blestale v temi. Na hrastu pa se je, skrit med drevjem, ogledoval skovir. Dana se je oprijela Tudorjevega komolca. Široko razprtih oči je strmela v temo pred seboj. Roka se ji

je tresla. Nalomljena veja je zahreščala. Konj je poskočil. Tudor se je brž nagnil k njej in jo rahlo prijel za ramena. S prosto roko je prijel vajeti njenega konja. Previdno ga je vodil preko grbin in razraslih korenin. Mehka tla so dušila korake. Slišati je bilo le prhanje konj. Ugriz na roki ga je začel skeleti. Ovlažil si ga je s slino. Na sebi je čutil Danin pogled. Meril ga je, sodil in se mu upiral. Vzduhnil je in še pravočasno ujel vejo, da ga ni usekala po razgretem obrazu.

Pot se je pričela spuščati navzdol. Zasvetilo se je. Gozd se je redčil. Konji so se spotikali, bili so že trudni. In res so imeli kmalu gozd za seboj. Tudor se je oddahnil.

V dolini je v temini ležala pristava. Skozi zastrla okna v hiši je uhajala le medla svetloba.

»Na pristavo, tja!« je opomnil Tudor v misli zatopleno dekle.

Pognal je vranca. Lajež psov je prihajal vedno bliže. Izognili so se ograjenim pašnikom in krenili na cesto. Jure je pognal konja v skok in jih prehitel. Ko so prijezdili do velike lesene ograje, ki je obdajala pristavo, so se škripaje odprla vrata. Tudor je razjahal in hotel dvigniti Dana s konja, vendar je že sama na drugi strani skočila dol. Ante je stopil k Tudorju.

»Oče ga je pripeljal na pristavo,« je zašepetal Ante in se vrnil h konju. »Čaka vaju v hiši,« je pristavil, pomenljivo pogledal Tudorja in zajahal konja. »Mirno noč,« jima je še želel, se kratko nasmehal in pognal konja. »Vračam se. Če bo še kaj treba, saj veš, kje so mlinarjevi.«

Spremljevalca sta pohitela, da ga dohitita. Kmalu jih je pobrala noč. Slišati je bilo le dirjanje konj, pa še to je kmalu utihnilo.

»Dana,« je dejal Tudor in skušal toplo spregovoriti. Grlo mu je bilo polno prahu:

(NADALJEVANJE SLEDI)

Prvi dan svojega pobega iz Ljubljane, ki so jo zasedli Nemci, sem v Trebnjem zašel v Cankarjevo brigado. Znašel sem se med grmadami italijanskega orožja vseh vrst, od pušk do težkih topov. Otroci so nekje iztaknili zaboj z italijanskimi odlikovanji, nalovili vse trebanjske cucke in z medaljami okrasili velike in male kužke, da so potem rožljali s fašistično slavo po vsem trgu. V brigado je prihajalo vsak dan na stotine prostovoljcev in mobilizirancev, stari partizani pa so kar noreli od veselja spričo toliko orožja, saj so sedaj postali prava pravcata velika vojska in v gozdiču so se vežbali kanonirji, saj je imela brigada zdaj svoj lastni divizion in granat toliko, da niso vedeli kam z njimi.

Komisar Frenk me je takoj vpregel v delo in čez noč je brigadni propagandni odsek (v katerem so bili sami mladi ljudje, toda po izkušnjah že stari partizani, ki so imeli mnogo borb pa tudi mnogo mitingov za seboj) pričel z novim, podvojenim delom. Vesel sem bil, da sem se znašel prav v Cankarjevi brigadi, že zaradi Cankarja samega in pa tudi zato, ker je bila ta brigada ena najbolj znanih in priljubljenih brigad v Sloveniji. Propagandni odsek štaba brigade je že takrat, v septembru 1943, ko je bila skoraj vsa bivša »Ljubljanska oblast« osvojenjena, naraščal z novimi člani od dne do dne. Če poprej je odsek izdajal glasilo brigade »Borca«, zdaj pa se je njegovo delovanje na široko razmahnilo. Iz štabnega propagandnega oddelka so vodile nitke v vse bataljone in v vse čete. Naglo smo organizirali kratke tečaje za dopisnike, za pevovodje, za recitatorje in režiserje, sestavljali smo nove pesmarice, priročnike za vse vrste kulturne in politične propagande, organizirali smo bataljonske in četne časopise, pevске zbornice, igralske družine, vojno poročevalsko službo, orkestre. Tehnika je imela polne roke dela. Fantje so bili do komolcev popackani s kemično tinko in so delali v treh izmenah. Prirejali smo mitinge na vsem področju brigade od Stične pa do Mirne peči, mnogokrat kar po tri na dan v različnih krajih. Borci so nas včasih malce po strani gledali, ker nismo bili na bojnih položajih, toda če niso dobili pravočasno lista ali pa brošur, so bili spet nestrpni in nejevoljni. Ko pa smo se vsi člani oddelka prostovoljno javili, da sodelujemo v

TONE SELIŠKAR

Ognjeni krst

akciji pri napadu na nemško postojanko onkraj Cateža in smo se med borce razvrstili v bojno črto, so nas podili borci nazaj, češ kaj pa bo s kulturo, če vse te fante požanjejo kroglice nemških brzostrelk.

Takrat sem tudi doživel svojo prvo ognjeno preizkušnjo. Dva bataljona sta dobila nalogo napasti, zavzeti in uničiti nemško postojanko Gobe. To je majhno naselje onkraj Sv. Križa in fantje so se skrbno pripravljali na ta pohod, ki je obetal hudo borbo, kajti Nemci so bili utrjeni v cerkvi in v župnišču, ki je bilo prava pravcata trdnjava. Podjetnost borcev je še posebno zrasla, ko so iz divizije poslali težko havbico, katero so vlekli v hrib trije pari močnih konj. Ko sem komisarju Frenku povedal sklep našega oddelka, da bi se radi udeležili borbe, je dejal:

»Te je duh smodnika prevzel? Da, to je nalezljivo! Čakaj, pojdem s teboj, da te naučim te obrti!«

Pred mrakom so nam natovorili vsakemu po eno težko granato, in s tem železom zadegani, smo se napotili na položaje, ki so jih imeli bataljoni že zasedene. Hodili smo za vodnikom — domačinom po vinogradih, ki so bili pripeti na strmino, in mimo odprtih kmečkih hiš, pred katerimi so stali domačini. Pred vsako hišo so imeli škauf vina in dekleta so nam ponujala:

»Dajte, tovariši, lepo prosimo, pokrepcajte se!«

Položili smo težke granate pod brajdo, jemali zajemalko v roke in pili svetlordeče vino. Tod raste kislino vino. Pa nam je prijalo, ker smo bili vroči in razpaljeni in zaradi tega, ker je bila v tem kotu pod vinogradi tolikšna tišina in tako ljubka domačnost, kakor da nikjer na svetu ni vojne. Gozdovi so že rumeneli, vsepovsod je že dišalo po grozdju, jabolkah in hruškah. Dekleta so bila mlada, srčkana, da, fantje bi kar tu obsedeli in povasovali, saj se je

oglašala že pesem. Komisar Frenk je pogledoval na uro in ker sva sedela pod napuščem sama zase, sva se razgovarjala:

»Glej tistega, ki igra na orglice! Blizu Stične nekje je doma, bajtarjev sin, včeraj šele se je pridružil, usnjarski vajenec je, pobček,« mi je razlagal Frenk. »Mati je prišla z njim in mi je rekla: tovariš komisar, nate ga in trdo ga držite, včasih rad s poti uide! Potem je stisnila sina k sebi in se je razjokala in tudi pobič je jokal. Ali veš, fant, zakaj se greš tepst? ga je vprašala. Vem, mati, za našo pravico! — Vidiš, tako je opravil fant partizanski izpit!«

Gledal sem fanta. Lep je bil zares, mlad, fantiček skoraj, in dekleta so ga imela rada, ker je bil tako svatovsko zal in nedolžen, kakor da se ga življenje še od nobene strani ni dotaknilo. Igral je na orglice, rdeča zvezda na partizanki je bila še čisto nova in vesel je bil fant, tako vesel, da smo se vsi nalezili veselosti, da sva s Frenkom stopila med fante in potlej smo vsi peli. Oče in mati deklet sta sedela na pragu domačije in sta strmela v to čudno svatbo, ki je šla v boj s smehom in pesmijo.

»Je deteta, fantje, saj to ste ljudje z rdečim cvetom na kapah. Da bi se le vsi vrnili!« je vzkliknila kmetica, ko smo se spet razvrstili v kolono in jo mahnili proti vrhu.

Onkraj hriba je zagrmelo ostro, visoko v zraku je zažvižgalo, kakor da je nekdo vrgel jekleno zanko in spodaj pod hišo se je dvignila prst, kakor da se je zemlja razcvetela. Tresnilo je kar močno. Kar nas še nikoli ni bilo v ognju, smo zaskrbljivo pogledali komisarja. Frenk pa se je hudomušno namuznil in dejal:

»Švaba slepo strelja na našo stran, saj nas ne more videti. Le-tu k nam ne bo šavnila, v mrtvem kotu smo za njihov piškavi kanon!«

In tako se je zgodilo, da je ležal fantiček poleg mene na položaju.

Borci Prvega bataljona so, brž ko se je znočilo, zasedli že vnaprej določene položaje, borci Drugega bataljona pa so zasedli vse dohode, po katerih bi lahko prihitala pomoč postojanki iz Litije. Tik za nami je stala havbica.

Toda še preden se je povsem znočilo in še preden sem legel za debelo bukev, sva se s Frenkom splazila po strmali in pred nami se je v plitvi globeli pokazala postojanka. Skozi daljnogled sem razločno videl vsakega Nemca. Nad oknom župnišča je plapolala velika rdeča zastava s kljukastim križem. Pred hišo je sedel na klopi velik, bradat Nemec in kadil pipo, pred njim je stal kuža in mahal z repom. Okno v zvoniku je bilo zadelano z vrečami peska, le-tam na vrhu so imeli Nemci težko strojnico. Pod cerkvijo je bilo videti rov, ki je bil spojen z bunkerjem in po rovu so capljali trije Nemci. Nekje za hišo je nekdo pel... Vse je bilo videti tako idilno in nič vznemirjajoče, da bi si človek ne mogel misliti le-tu kake bitke, eksplozije bomb in granat, da bo prav kmalu krik borcev razbičal tišino.

Naselje je bilo zapuščeno, le nekaj Kočevarjev je varovalo živino, kajti videl sem, ko je gnala debela ženska napajat živino. Dva Nemca sta ji pomagala vleči vedro iz vodnjaka.

Ko sva se vrnila na položaj, me je Frenk zapustil. Njegova naloga je bila tu važnejša, kot varovati mene. Bila je že nastopila tema in komaj sem našel svojega fantička. Zaukazana je bila najstrožja tišina. Ze pred nočjo so si zapomnili smer svojih dejanj in bombaši — prostovoljci so si napolnili krušnjake z bombami. Šepet borcev je povsem zamrl, bolj in bolj nas je zajemalo občutek neke silne napolnitve. Tik pred bojem se človeku zdi, da bo srce zdaj zdej obstalo, da so noge težke kot svinec, da so prsti na rokah otekli do negibnosti, da so oči kakor iz stekla in človeka popada silna želja, da bi zakričal, nekaj, storil karkoli, le da bo konec tega pričakovanja. Ali čas sploh poteka? Vse je obstalo. Le misel živi! A kako? Silil sem se premagati silno občutek negibnosti, okamenelosti in skušal sem doznati, kako je z menoj. Ali se bojim? Teško sem uredil svoje misli. Te misli sem se nasploh izogibal. Prepričan sem, da nihče od nas, kar nas je bilo na položaju, ni mislil na smrt. Smrt je zopna stvar. Tedaj pa se me je z roko dotaknil fantiček, pripotegnul se je tik do mene in mi je zašepetal:

»Tovariš, kajne, potlej se bomo vračali mimo tiste hiše...?«

»Zakaj pa, fantiček?«

»Veš, obljubil sem dekletom!«

»Na, tu imaš odgovor na vse prej-

šnje razmišljanje! Toda čakaj, na kaj sem pa sam mislil? Danes ne morem na to odgovoriti. To pa vem, da misli niso bile žalostne. Le ena sama je prevladovala: Da bi se vsaj že sprožilo! Zoprno, ostuden smrad po govu je prepodil to misel. Morda sem legel na kakšno mrhovino? Obrnil sem se k sosedu. Bil je priletel kmet, mobilizirane izpod Mirne. Ležal je negibno ves čas kot klada, nobene ni spregovoril, ko da je mutast. Ko pa je slišal, kako se dušam zaradi smradu, je mirno in počasi dejal:

»Nič ne mari tovariš, ušlo mi je! Fej ga bodi, veš, takšne nature pač sem, ne zameri!«

In je izbruhnilo vendarle! Najprvo se je na nemški strani oglasila brzostrelka. Tako nekako plaho, kakor da tiplje po temi, koj nato pa je iz stolpa nekajkrat šavnila težka strojnica. Zelena raketa iz naše strani je zaprhutala pod nebo in razločno smo videli Nemce tekati med hišami na vse strani, tedaj pa je že rignila naša havbica... Ze pred nočjo so naši topničarji namerili let granate kar skozi topovsko cev, saj je bilo zračne črte do zvonika komaj dve sto metrov. V naslednjem trenutku je granata eksplodirala v zvoniku. Presenetili smo jih! Nemci niso pričakovali napada. Po prvem strelu sem občutil, kako me je zajela sproščenost, togost telesa se je raztajala, čul sem povelje in skozi zeleno svetlobo rakete sem izstrelil vseh pet nabojev. Drugo povelje me je že neslo s tovariši vred navzdol. Spet smo popadali na tla. Roj svetlikajočih se krogel je zasikal nad nami, naše mine pa so razdejavale streho župnišča, malo niže pod nami so pokale bombe. Rdeče rakete Nemcev so prosile pomoči. Slišal sem jih vpiti, pa jih nisem razumel. Fantje so se gnetli iz teme od vseh strani. Nenadoma je planil fantiček na noge in razločno sem slišal visok, doneč Frenkov glas, ki je prevpil vse ostale:

»Na juriš, na juriš!«

Stisnil sem puško k sebi, kriknil iz vsega grla, obstal pri drevesu in ustrelil proti oknu župnišča, iz katerega so svistali plamenčki brzostrelk, spet sem zdiral nekaj korakov navzdol in v svetlobi rdeče rakete sem videl med hišami Nemce, ki so dvigali roke. Prve čete naših fantov so bile že med hišami. Boj je pojenjav. Ko sva s fantičkom pridrela do župnišča, se je zabrlisnilo skozi okno prvega nadstropja proti nama. Fantiček je razprostrl roke in je kriknil:

»Daj ga, Nemca!«

Toda že smo vdrli skozi razbita vrata. V razsvetljeni sobi je stal nemški podoficir s pištolo v roki in jo nato zaničljivo vrgel pred nas. Počasni, zatajujoč strah, je hotel dvigniti roke, pa je bilo prepozno. Srd naših borcev ga je porušil. Iz sosednje sobe je stopilo pet Nemcev. Njihovi obrazi so bili od strahu spačeni in nekdo je glasno jecajoč ponavljal, kakor da je ob pamet:

»Nieder mit dem Hitler!«

Šel sem do fantička. Ležal je vznak. Majcena, komaj vidna ranica tik nad očesom je neznatno krvave-la. V rokah je držal orglice, ker je že nameraval zaigrati zmagi v čast in veselje. Na nosilih se je vračal mimo tiste hiše. Dekleta niso mogla jokati od presilne žalosti, saj je bil še mrtev zal kakor svat.

EDVARD LITMAN

Brez kavice

Neverjetno hitro se je raznesla vest, da prihaja tovariš Venda. Vse je zajelo posebno vznemirjenje: napol veselje, napol strah.

Po prvem šoku so imeli v sobi direktorja Spevačka bojni posvet štaba, četrt ure kasneje pa je kapelnik že razdelil muzikantom note slavnostne koračnice...

Nato je vstopil v direktorjevo sobo referent za materialno oskrbo Pohanek. Naslonil se je na stol, izvlekel iz žepa zmečkan kos papirja in rekel:

»Za aperitiv bomo dali dva deci gruzinskega konjaka. Nato bomo servirali šunko brez slanine. Sledila bo mastna juha z desetimi cmoki na osebno. Nato bo prišel na mizo telečji zrezek...«

Direktor Spevaček je nenadoma šinil kvišku, skočil k Pohanku in ga zgrabil za ramena:

»Si nor, tovariš? Mar me hočeš vtakniti v luknjo? Mar ne veš, da na vseh frontah varčujemo in zopet varčujemo?«

Referent Pohanek se je vlnudno priklonil. Vtaknil je papir v žep in pripomnil z ravnodušnim glasom:

»Dobro, torej se bomo omejili na mineralno vodo. Drznem si samo pripomniti, da je tovariš Venda zadnjič pojedel pri nas krožnik kaviarja, juho z enajstimi cmoki, troje pečenih jeter, polnjene svinjske prsi, kotlet in...«

»Takrat so bili drugi časi,« je vzkliknil Spevaček. »Takrat nismo varčevali s kotleti!«

»No, potem bom pa prečrtil tudi mineralno vodo!« je vzkliknil referent Pohanek. »Upam, da bo tovariš Venda to pravilno politično razumel.«

Spevaček se je zvalil v naslonjač. Brez glasu je premikal usta, samo včasih je vzkliknil »Ne!«, potem pa zopet »Da!«. Naposled je z obupanim pogledom pogledal Pohanka in vzdihnil:

»Serviraj tako, kakor si sestavil! Nimam izbire! Naj

me Venda nažene vsaj s polnim želodcem!«

Pohanek se je zbral. Ponovno je izvlekel iz žepa papir in zagrmel:

»Po zrezku bomo dali pilzensko pivo, nato torto, nekoliko steklenic vina, nazadnje pa kaj, tovariši!«

»Kavico!« se je nasmehnil pomočnik direktorja.

Direktor pa je zastokal: »Nobene kavice! Razumite vendar, tovariši, v kakšnem času živimo! Varčujmo vsaj pri kavi!«

»No, pa brez kavice,« je vzdihnil referent Pohanek. »Kakor mislite, tovariši. Sami veste, kaj je v smislu našega narodnega gospodarstva.«

Nato je prišel tovariš Venda.

Bil je čudovit sprejem. Godba, pionirji, slavnostna miza.

»Na zdravje našim tovarišicam!« je vzkliknil tovariš Venda in si zilil po grlu velik gruzinski konjak.

Ko so prinesli na mizo šunko, je Spevaček prebledel. Pričakoval je burjo. Toda njegov graditeljski obraz se je kmalu zjasnil, ko je videl, s kakšnim poletom je tovariš Venda potegnil krožnik k sebi. Sledila je juha s cmoki, telečji zrezek...

Ponovno so dvignili čaše. Povedali so si vse, kar jim je ležalo na srcu. Na koncu pa je tovariš Venda obmolnil. Njegov pogled je nemirno blodil po sobi.

»Kaj pa je s kavo?« je šepnil na uho Spevačku.

Odgovorni delavec je zardel. Nekajkrat je globoko zajel sapo in si z robčkom obrisal moko čelo.

»Veš, tovariš,« je naposled iztisnil iz sebe, »malo varčujemo...«

In sklonil se je, kot da bi pričakoval udarec s palico.

Toda tedaj so prišle do veljave Vendove notranje vrednosti. Vstal je, objel direktorja in prisrčno vzkliknil:

»Hvala ti, Pepik, v imenu države!«

In oba sta trčila s čašami rdečega francoskega vina.

Domislice

● Čas je krojač, ki se je specializiral na spremembe.

● Otroci hitro odraščajo. Kot bi trenili, je iz dekletca v plisiranim krilu mlada žena v kavbojskih hlačah.

● Ljubezen do učenja ostane redko brez odziva.

● Zakon dela je na vitez skrajno nepravilčen — vendar pa je tu in nihče ga ne more spremeniti: več ko imaš nezadovoljstva pri svojem delu, bolje je plačano.

● Če imaš prav, si lahko privoščiš in si ohraniš mir, če pa nimaš prav, si ne moreš privoščiti, da bi ga izgubil.

● Spričo novih žudežev v tehniki je danes mogoče ista poročila desetkrat zapovrstjo slišati.

● Po modernih avtomobilskih cestah lahko zdaj pride-mo kamorkoli in pri tem nič ne vidimo.

● Pravi prijatelj muzike bo prisloni uho h ključavnici kopalnice, v kateri poje mlado dekle.

75 let tovarne celuloze Reberca

Najstarejše in dolga leta edino pomembnejše industrijsko podjetje Podjune, tovarna celuloze Reberca, je pred kratkim postalo 75 let staro. Pred 75 leti, kmalu za tem, ko je v dolini Bele zadnja fužina ustavila svoje obratovanje, je ing. Edvard Engländer kot strokovnjak na področju industrije spoznal, da je ta kraj s svojim izredno bogatim zaledjem lesa kakor nalašč pripraven za gradnjo tovarne, ki bo les predelovala v papir. Oktobra 1890 je položil temeljni kamen za tovarno celuloze Reberca in s tem zagotovil delo in kruh za številne delavce iz sedanjih občin Železna Kapla-Bela, Žitara vas in Galicija.

Obdobje 75 let, odkar obstoja tovarna Reberca, je bilo obdobje burnega gospodarskega razvoja, kjer so se leta gospodarskih vzponov in kriz naglo menjala. Ultrapi tega razvoja se tudi niso ustavili pred Rebrco. Nad njenim razvojem je vsa desetletja prav v tekoče leto visela temna senca negotovosti, večnih skrbi in borb za njen obstoj in za obdržanje prepotrebnih delovnih mest za prebivalstvo okolice. Tovarna celuloze je v teh desetletjih večkrat menjala svojega lastnika in je bila zadnja desetletja v posesti akcijske družbe Arland v Grazu. V povojni dobi je po splošni zapostavljenosti južne Koroške, ki jo je občutila tudi ta tovarna, prišlo s pomočjo sredstev Marshallovega plana končno do njene modernizacije in povečanja, da je lahko zaposlila nad 900 delavcev.

Toda tudi s tem problem Rebrce ni bil rešen in njene težave niso bile odpravljene. Zaradi ostre konkurence se ni mogla uveljaviti in vedno več njenih delavcev je moralo drugam za zaslužkom. Število zaposlenih je padlo na 265 in noben ukrep, da bi prebolela nove težave, ki so se vrstile, ni pomagal. Končno je letos aprila spel menjala svojega lastnika. Izmed 25 podjetij industrije papirja jo je aprila prevzela skupina 14 podjetij, s čemer obstoja upravičeno upanje, da bo v tem sklopu sanirana in da bo narasla tudi njena kapitalna in gospodarska moč. Ob njeni 75-letnici bi le želeli, da bi se kmalu gospodarsko okrepila in razširila svojo proizvodnjo, da bo v skladu z zaledjem lesa in številom delavcev, ki so na razpolago v okolici.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objava — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 6. 11.: 8.05 Domači vrh — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Narika — 16.00 Črv vesti — 17.00 Srečanje za ADEG — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pač je, tam ostanemo — 19.10 Odmev časa — 20.15 Zaključni koncert mednarodnega glasbenega tekmovanja v Zenevi — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 7. 11.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Koroška lomska ura — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Močema pomagati — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.50 Fantazija v Oe-duru — 21.15 Kaj se dogaja z našim danarjem — 22.10 Priljubljeno in poznano, novo in zanimivo.

Ponedeljek, 8. 11.: 8.15 Most čez Drino, roman — 8.45 Glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Vskakdanji problemi — 20.30 Koroška lomska ura — 21.15 Oprelni koncerti.

Torek, 9. 11.: 8.00 Zvoneči jutranji pozdrav — 15.15 Knjige za darilo — 15.45 Iz kulturnega dela v deželi —

Sobota, 6. 11.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Bodite čisto liho — 9.45 Ti in žival — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.40 Tehnični razgledi — 15.30 Šport in glasba — 17.10 Iz parlamenta — 17.35 Za delovno ženo — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika žansa — 20.15 Avstrijska hiparada — 21.45 Šport z vsega sveta.

Nedelja, 7. 11.: 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.00 Tedenska gledalo domačega tiska — 11.15 Slovenska simfonija — 13.15 Za avtomobiliste — 14.30 Most čez Drino, roman — 15.00 Ljudje in domovina — 16.00 Temza—Donava — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Avstrijske vojaške koračnice iz petih stoletij — 20.00 Nedeljski koncert iz Münchena — 22.30 Šport z vsega sveta.

Ponedeljek, 8. 11.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Svaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 In sanjal sem o kravah — 15.35 Razigrano in veselo — 16.00 Otroška ura — 16.30 Knjige za darilo — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Slavnostne igre v Bayreuthu — 22.20 Športni komentar tedna.

Torek, 9. 11.: 8.20 Glasba na lakačem traku — 9.35 Svaritve velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Iz mape umetnikov — 15.35 Zabuveni zvoki iz Avstrije — 16.00 Esej v našem času — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Poleti z nami — 20.30 Operni zvoki — 21.30 O tem lahko govorimo — 22.15 Salzburški nočni žudio.

Sreda, 10. 11.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Svaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden dni pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.45 Predarški otroški zbori — 16.00 Poljska literatura v sedanosti — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo, teenagerji — 20.15 Vseh devet — 21.40 Papravi, kar so drugi zagrešili.

Četrtek, 11. 11.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Svaritve velikih mojstrov — 14.10 Pomembni orkestri — 14.35 Ljudska glasba — 15.35 Dela avstrijskih komponistov — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Avstrijske vojaške koračnice petih stoletij — 20.00 Vindabona, ti lepa mesto — 21.00 Bistvo sreča, slušna igra — 22.15 Sestre, pripovedka.

Petek, 12. 11.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Svaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Iz višin — 16.00 Otroška ura — 16.30 Knjige za darilo — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Sola in dom — 19.30 Elsenor gor!, slušna igra — 21.00 Iz nabiralnika za priložbe — 21.40 Angleščina v naglici.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 6. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 7. 11.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 8. 11.: 14.15 Poročila, objave — Kaj smo pripravili — Športni mozaik — 18.00 Za našo vas.

Slovenski fant, star 22 let, si želi dopisovati (v slovenščini) z dekleti iz Koroške v starosti od 15 do 20 let. Interesentne naj pišejo na uredništvo pod označko „Zaupno“.

Torek, 9. 11.: 14.15 Poročila, objave — Junaške zgodbe iz gimnazijskih let.

Sreda, 10. 11.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite zagramo.

Četrtek, 11. 11.: 14.15 Jesenski pust — Vince rumano — Razmišljanje o svetu in ljudeh.

Petek, 12. 11.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Zana in dam.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m.
UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz.
Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 6. 11.: 8.05 Plesi in rapsodije v komorni in orkestralni glasbi — 9.25 Mladi glasbeniki — 10.15 Pritori iz oper — 12.05 Rimski prazniki — 12.40 Jesen na deželi — 14.05 Z našimi pevci po Mozartovih operah — 14.35 Voščila — 15.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 17.35 Najbolj priljubljene papevke tega tedna

— 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Sobolni večer lahke glasbe — 20.30 Hotelska soba št. 14, zabavna igra — 22.10 Oddaja za našo izseljenca.

Nedelja, 7. 11.: 8.05 Cincin polepin, mladinska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.45 Ljubilej lahke glasbe — 11.45 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Znameniti arije, znameniti pevci — 14.30 Nedeljsko športna popoldne — 16.00 Humoreska ledna — 18.40 Krajše virtuozne skladbe — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.00 Simfonija Franza Schuberta — 21.30 Bach in naši mladi umetniki.

Ponedeljek, 8. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 10.35 Naš podlistek — 12.05 Simfonična antiteza — 12.40 Narodne pesmi za glas in harmoniko — 14.05 Domači skladatelji — 14.35 Voščila — 15.30 Zborovske skladbe Rada Simonitija — 18.20 Signali

Naznanjam vsem v daljni in bližnji okolici, da sem otvoril stiskalnico za olje z dnevni obratovanjem. Vsem tistim, ki si želijo domača, kvalitetna olja, se toplo priporočam.

**STEFAN PERČ p. d. BIDRIH
RINKOLE PRI PLIBERKU**

— 18.45 Svet tehniko — 20.00 Koncert zagrebških solistov — 22.10 Zvoneči akordi.

Torek, 9. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Sprehad z velikimi zabavnimi orkestri — 10.15 S slovenskimi opernimi pevci — 12.05 Igrajo slavni virtuozni — 12.40 Na kmečki peči — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.45 V torek nasvidenje — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Poje zbor RTV Beograd — 20.20 V uri pred zoro, igra — 21.40 Plesni orkestri v besedi in glasbi.

Sreda, 10. 11.: 8.05 Sejem melodij — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.30 V svet lahke glasbe — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Arije iz francoskih oper — 12.40 Iz narodne zakladnice — 14.35 Voščila — 15.30 Koncert tujih pihalnih godb — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Orkester Roger Williams — 20.20 Pravljice o carju Soltanu.

Četrtek, 11. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Kužek balček, glasbena pravljica — 10.15 Priljubljani operni dvospevi — 12.05 Staroilaljski mojstri — 12.40 Čez hrib in dol — 14.05 Moldavski pejsaži — 14.35 Ofraci so pripravili koncert — 15.30 Koračnica — 15.40 Literarni sprehad — 17.05 Turistična oddaja — 18.20 Odskočna desha — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtek večer — 21.00 Literarni večer.

Petek, 12. 11.: 8.05 Opera glasba — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Domača viže — 10.35 Novosti na knjižni polici — 12.05 Iz oper Petra Iljiča Čajkovskega — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.35 Grške narodne pesmi in plesi — 15.30 Kvintet bratov Avsenik in trio Avgusta Slanka — 15.45 V svetu znanosti — 18.20 Plesni orkester RTV Ljubljana — 18.45 Kulturni glasb — 20.20 Tedanski zunanipolitični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakah.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 6. 11.: 17.03 Fant in njegov mali medved — 17.45 Novo za ženo — 18.35 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubezni ni izključena — 21.53 Izobčenec, kriminalna drama.

Nedelja, 7. 11.: 17.03 Raj konj — 17.25 Svet mladine — 17.55 Zelje — 18.15 Mada enkrat drugače — 19.30 Aktualni šport — 20.15 Vedno Bilagawovi, igra — 21.00 Hoffmannova pripovedka — 23.10 Beseda za nedeljski večer.

Ponedeljek, 8. 11.: 18.30 Tečaj francoščine — 19.00 Kitarica za vse — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Maigrat in možje na klopi — 21.05 Športno omizje.

Torek, 9. 11.: 18.30 Tečaj angleščine — 19.00 Dogodivščine ob Donavi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Gospod in pes, pripovedka — 21.45 Marlene Dietrich — 21.45 Inozemski odmevi.

Sreda, 10. 11.: 10.00 Kaj lahko postanem — 11.03

Maigrat in možje na klopi — 11.35 Športno omizje — 17.03 Listamo po slikarici — 17.25 Svetovno gledališče — 17.50 Modna ročna dela — 18.30 Tečaj francoščine — 19.00 Razmišljanje se obrestuje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Klaus Fuchs, kriminalni film — 22.30 Podoba iz Avstrije.

Četrtek, 11. 11.: 11.03 V gosteh pri Kristini Busla in Gerhardu Fritschu — 12.00 Obujajoča se kanadska arktika — 18.30 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kalendarskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Srečanje z živalmi — 20.45 Komedija.

Petek, 12. 11.: 11.03 Klaus Fuchs, kriminalni film — 13.20 Podoba iz Avstrije — 18.30 Pogled v deželo — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zajčja past — 21.30 Pariz, mesto žena — 22.05 Jazz iz Amerike.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 6. 11.: 17.40 Kja je, kaj je — 17.55 Zaki paki, lutkavna oddaja — 18.10 Vsako soboto — 18.25 Obzornik — 18.45 Kozjaki, mladinska igra — 19.40 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.40 Sprehad skozi čas — 21.10 Druga plat medalje — 22.00 Dick Powell vam predstavlja.

Nedelja, 7. 11.: 7.45 Parada ob 48-letnici oktobrske revolucije v Moskvi — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Tisočkrat zakaj? — 11.30 Cirkuski dedek — 12.00 Nedeljska konferenca — 18.10 Danny Kaye vam predstavlja — 19.00 V nedeljo ob sedmih — 20.00 Dnevnik — 20.45 Večer v cirkusu Adria.

Ponedeljek, 8. 11.: 17.40 Angleščina — 18.10 Risanke — 18.25 Obzornik — 18.45 Malo za vsakogar, nekaj za vse — 19.15 Tedenski športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.30 Mandljevi, drama — 21.30 Biseri glasbene literature — 21.45 Svet na zaslону.

Sreda, 10. 11.: 16.40 Govarimo rusko — 17.00 Učimo se angleščine — 17.40 Tiktak — 17.55 Slike sveta — 18.25 Obzornik — 18.45 Koncert sarajevskih umetnikov — 19.15 Mozaik kratkega filma — 19.40 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Mednarodna ura — 21.30 Kulturna panorama.

Četrtek, 11. 11.: 17.40 Združenje radovednežev — 18.25 Obzornik — 18.45 Makedonska jesen — 19.10 Glasbena oddaja — 9.40 Pošta — 20.00 Dnevnik — 20.40 Ekran na ekranu — 21.40 Sodobna afriška lirika.

Petek, 12. 11.: 16.40 Govarimo rusko — 17.00 Učimo se angleščine — 17.30 Pogovor o slovenščini — 18.00 Otroški magazin — 18.25 Obzornik — 18.45 Tiskovna konferenca — 9.45 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film.

RADIO TRST

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 6. 11.: 12.15 Mozaik prvenstev in rekordov — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Valan — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 20.45 Moški vokalni kvintet — 21.30 Vabilo na ples.

Nedelja, 7. 11.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna v naši deželi — 15.30 Nemški malomeščani, veseloigra — 20.30 Iz slovenske folklore.

Ponedeljek, 8. 11.: 12.15 Brali smo za vas — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Simfonizna dela Johanna Brahmsa — 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti — 21.00 La Perichole, komična opera.

Torek, 9. 11.: 11.45 Sodobni motivi — 12.00 Iz slovenske folklor — 18.30 Koncertisti naše dežele — 19.00 Plošče za vas — 21.30 Humoreska preteklega stoletja — 22.55 Nova glasba.

Sreda, 10. 11.: 11.45 Tržaški motivi — 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Slovenska klavirska glasba — 18.50 Motivi, ki so mladim všeči — 19.15 Higiiena in zdravje — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 11. 11.: 12.00 Za smeh in dobro voljo — 18.30 Klasiki moderne glasbe — 19.00 Pisani balončki — 20.35 Morje v slovenski pesmi — 21.00 Vožnja v Osoje, kriminalka — 22.30 Slovenski solisti.

Petek, 12. 11.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Znani dirigeni in skladatelji — 19.00 Pavski zbori Furlanije-Julijske krajine — 19.15 Zlata žilca — 20.35 Gospodarstvo in delo.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gosmellerergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Ta teden vam priporočamo:

Spomini na partizanska leta

- France Bevč: **POT V SVOBODO**, spomini pisatelja na boje za osvoboditev Primorske, 372 str., pl. 42 šil.
- Ante Cuculič: **SREBRNI VŽIGALNIK**, roman tvegane partizanske akcije, 188 str., br. 16 šil.
- Ivan Bratko: **TELESKOP**, roman iz italijanskega koncentracijskega taborišča, 272 str., kart. 34 šil.
- Matevž Hec: **LIUBEZEN IN OROŽJE**, zbirka novel iz partizanskih let, 288 str., pl. 38 šil.
- Milica Ostrovska: **KLJUB VSEMU ODPOR**, zapiski o boju proti nacističnim okupatorjem v Mariboru, 340 str., ilustr., kart. 49 šil.
- Dobrica Čosič: **DALEČ JE SONCE**, roman o junaških bojih partizanov, 280 str., br. 13 šil.
- France Filipič: **PRVI POHORSKI PARTIZANI**, zgodovinski prikaz najzgodnejšega obdobja partizanstva na Pohorju, 372 str., ilustr., pl. 64 šil.
- Karel Grabeljšek: **POMLAD BREZ LASTOVK**, roman iz narodnoosvobodilne borbe, 152 str., br. 14 šil.
- Ignac Koprivec: **NEVIDNA STEZA — ZA ROJSTNI DAN**, dve noveli iz partizanskih let, 152 str., br. 15 šil.
- Mimi Malenšek: **TEMNA STRAN MESECA**, roman iz narodnoosvobodilne vojne, 592 str., pl. 78 šil.
- Vasja Ocvirk: **V NOVO ZIMO**, roman o partizanskih bojih v Kočevju, 232 str., ppl. 28 šil.
- Vlado Habjan: **POMLAD VNUKOV**, „včerašnji roman, ki se izlega v naših dneih“, 180 str., br. 18 šil.
- Stanka Vilhar: **SENCE POD MATAJURJEM**, roman iz narodnoosvobodilne borbe v Beneški Sloveniji, 400 str., ppl. 42 šil.
- Bogomir Magajna: **ODMEV KORAKOV**, zbirka črtic iz zadnje vojne, 216 str., ppl. 17 šil.
- Ivan Ribič: **GOZDOVI SO MI POVEDALI**, zbirka novel iz partizanskih let, 208 str., pl. 20 šil.
- Stane Šusteršič: **KOVAČI LEPSIH DNI**, spomini na partizanska leta, 184 str., ilustr., ppl. 19 šil.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse

P E Č I ŠTEDILNIKE

v največji izbiri dobavi

**Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.**

Dobrla vas - Eberndorf
tel. 0-42-36 281